

ΕΣΠΑ 2007-13\Ε.Π. Ε&ΔΒΜ\Α.Π. 1-2-3
«ΝΕΟ ΣΧΟΛΕΙΟ (Σχολείο 21^{ου} αιώνα) – Νέο Πρόγραμμα Σπουδών, Οριζόντια Πράξη» MIS: 295450
Με την συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε. Κ. Τ.)

Το παρόν έργο έχει παραχθεί από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο στο πλαίσιο υλοποίησης της Πράξης «*ΝΕΟ ΣΧΟΛΕΙΟ (Σχολείο 21ου αιώνα) – Νέο πρόγραμμα σπουδών, στους Άξονες Προτεραιότητας 1,2,3, -Οριζόντια Πράξη*», με κωδικό MIS 295450 και ειδικότερα στο πλαίσιο του Υποέργου 1: «*Εκπόνηση Προγραμμάτων Σπουδών Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και οδηγιών για τον εκπαιδευτικό «Εργαλεία Διδακτικών Προσεγγίσεων*».

Επιστημονικό Πεδίο	Διδακτική Ξένων Γλωσσών
Διδακτικό Μαθησιακό Αντικείμενο	Ξένες γλώσσες
Τάξεις	Γ΄ Δημοτικού – Γ΄ Γυμνασίου
Επίπεδο εκπαίδευσης	Υποχρεωτική Εκπαίδευση
Υπεύθυνη Επιστημονικού Πεδίου	Καθηγήτρια Β. Δενδρινού

Τη διαχείριση της Πράξης έχει το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, με Υπεύθυνο τον κ. Χρήστο Δούκα.

Ενιαίο Πρόγραμμα Σπουδών των Ξένων Γλωσσών (ΕΠΣ-ΞΓ)

ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ

Η ΕΝΤΥΠΗ ΚΑΙ ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΕΠΣ-ΞΓ

Το ΕΠΣ-ΞΓ, στην τελική εκδοχή του, υπολογίζεται πως θα εκδοθεί και σε έντυπο τόμο. Ωστόσο, θα παραμείνει δημοσιευμένο και σε ψηφιακή μορφή, ώστε να επικαιροποιείται με ευκολία και να ανανεώνονται τα συνοδευτικά εργαλεία του κάθε χρόνο.

Στην παρούσα εκδοχή του προβλέπεται να κυκλοφορήσει στους εκπαιδευτικούς ξένων γλωσσών προκειμένου να αξιολογηθεί κατά τη διάρκεια και μετά το πέρας της πιλοτικής του εφαρμογής, το σχολικό έτος 2011-12. Σημειώνεται πως σκόπιμα είναι γραμμένο σε γλώσσα απλή ώστε να είναι κατανοητό από τον εκπαιδευτικό, καθώς και από τον γονιό ή και τον μεγαλύτερο σε ηλικία μαθητή. Εξάλλου, ένα Παράρτημα του παρόντος περιλαμβάνει δείκτες για την αυτοαξιολόγηση του μαθητή.

Το ΕΠΣ-ΞΓ θα πάρει την οριστική του μορφή και θα εκδοθεί όταν θα έχει δοκιμαστεί στο σχολείο και αναμορφωθεί βάσει αφενός του σχετικού ερευνητικού έργου και αφετέρου της ανατροφοδότησης από εκπαιδευτικούς και άλλους επιστήμονες.

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΧΡΗΣΗΣ – ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ

Το ΕΠΣ-ΞΓ αποτελεί προϊόν στο οποίο έχει δικαίωμα χρήσης το Υπουργείο Παιδείας, Δ.Β.Μ.Θ., για το σκοπό για τον οποίο παρήχθη. Πνευματικοί δικαιούχοι είναι αυτονόητα οι δημιουργοί. Χωρίς τη συγκατάθεση των δημιουργών, που εκπροσωπούνται από την Επιστ. Υπεύθυνη Β. Δενδρινού, δεν δύναται ο οιοσδήποτε να διαφοροποιήσει ή να χρησιμοποιήσει ολόκληρο ή μέρος αυτού του κειμένου για σκοπούς διαφορετικούς από αυτούς για τους οποίους εκπονήθηκε.

ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ ΚΑΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ

Για την εκπόνηση του ΕΠΣ-ΞΓ δημιουργήθηκε 25μελής Ομάδα Εμπειρογνομόνων: μελών ΔΕΠ, ερευνητών, σχολικών συμβούλων και εκπαιδευτικών ξένων γλωσσών, με εξειδίκευση στο χώρο της εφαρμοσμένης γλωσσολογίας, διδακτικής των ξένων γλωσσών και της υπολογιστικής γλωσσολογίας.

Επιστ. Υπεύθυνη: Καθ. Βασιλική Δενδρινού [<http://web.cc.uoa.gr/english/dendrinof/>]

Στις επιμέρους εργασίες έλαβαν μέρος :

- Αλεξοπούλου Αγγελική
- Αναστασιάδη Μαρία-Χριστίνα
- Αποστόλου Ελισάβετ
- Βεντούρης Αντώνης
- Γκοτσούλια Παρασκευή
- Δεληγιάννη Αγγελική
- Ζέππος Δημήτρης
- Ζουγανέλη Αικατερίνη
- Καζαντζής Ηλίας
- Καραβά Ευδοκία

Συνεργάστηκαν επίσης και τα εξής άτομα τα οποία όμως δεν είχαν συμμετοχή στα παραδοτέα:

- Καραγιαννίδου Ευαγγελία
- Καγκά Ευαγγελία

Με την επιστημονική υπεύθυνη έργο συνεργάστηκε για την περιγραφή των δεικτών διαμεσολάβησης η Σταθοπούλου Μαρία, η οποία δεν ήταν μέλος της Ομάδας Εμπειρογνομόνων.

- Καραγιάννη Ευαγγελία
- Κερκίνοπούλου Ιωάννα
- Μαρκαντωνάκης Στυλιανός
- Μίχου Ευανθία
- Μπλάνη Βιργινία
- Παπαγεωργίου Ανθή
- Σηφάκης Νίκος
- Σπάθη Αγλαΐα
- Σπανοπούλου Κωνσταντίνα
- Χατζουλάκης Βασίλης
- Χριστοδούλου Αναστασία
- Χρύσου Μάριος

ΜΕΛΕΤΕΣ ΥΠΟΔΟΜΗΣ

Οι μελέτες υποδομής που εκπονήθηκαν από τους πιο πάνω επιστημονικούς συνεργάτες αφορούν στα εξής:

- Παράγοντες που επηρεάζουν αρνητικά την εκμάθηση των ξένων γλωσσών στο δημόσιο σχολείο σήμερα και ειδικότερα την εκμάθηση της κάθε μίας γλώσσας χωριστά.
- Μελέτη ανταποδοτικότητας: Το κόστος για την εκμάθηση ξένων γλωσσών στην Ελλάδα (δηλ. πόσα ξοδεύει η ελληνική οικογένεια και πόσα το κράτος για την παροχή μαθημάτων και βιβλίων ξένων γλωσσών στο δημόσιο σχολείο).
- Αποτίμηση των ωρών μελέτης που απαιτούνται για να αποκτήσει ο μαθητής το κάθε επίπεδο γλωσσομάθειας.
- Αποτίμηση των υφιστάμενων προγραμμάτων σπουδών για τις ξένες γλώσσες και των συνακόλουθων οδηγιών για την αξιολόγηση γλωσσομάθειας.
- Αποτίμηση του εκπαιδευτικού υλικού που χρησιμοποιείται για την διδασκαλία των ξένων γλωσσών στην υποχρεωτική εκπαίδευση.
- Αποτύπωση της ύλης των βιβλίων των ξένων γλωσσών και συγκριτική μελέτη των μαθησιακών στόχων των βιβλίων των ποικίλων γλωσσών για τα διάφορα επίπεδα γλωσσομάθειας με αποτέλεσμα την ανάπτυξη οργανογράμματος ύλης των βιβλίων της Αγγλικής, Γαλλικής, Γερμανικής, Ισπανικής και Ιταλικής.
- Αποτύπωση και κατηγοριοποίηση των θεμάτων που περιλαμβάνουν στην ύλη τους τα βιβλία της ελληνικής γλώσσας και άλλων γνωστικών αντικειμένων του Δημοτικού και του Γυμνασίου, ώστε να μπορούν να αξιοποιηθούν για διαθεματικές εργασίες στην ξένη γλώσσα,
- Αποτύπωση στην ελληνική γλώσσα και σύνθεση του «επικοινωνιακού προφίλ» των χρηστών της Αγγλικής, Γαλλικής, Γερμανικής, Ισπανικής και Ιταλικής.
- Νέοι και εναλλακτικοί τρόποι αξιολόγησης της γλωσσικής επάρκειας και της διαδικασίας της μάθησης.
- Μέθοδοι αξιολόγησης της εκπαιδευτικής διαδικασίας, του εκπαιδευτικού υλικού και του Προγράμματος Σπουδών.
- Τεχνική μελέτη για την εφαρμογή του Π.Σ. των ξένων γλωσσών στο σχολείο.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Η ΕΝΤΥΠΗ ΚΑΙ ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΕΠΣ-ΞΓ	3
ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΧΡΗΣΗΣ – ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ	3
ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ ΚΑΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ	3
ΜΕΛΕΤΕΣ ΥΠΟΔΟΜΗΣ.....	4
ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ	7
ΟΙ ΓΛΩΣΣΕΣ ΣΤΟ ΝΕΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ	7
ΕΘΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	7
ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ-ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ	8
ΤΟ ΕΝΙΑΙΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ ΤΩΝ ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ	10
ΤΟ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΥΠΟΒΑΘΡΟ ΤΟΥ ΕΠΣ-ΞΓ.....	11
Η ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ ΤΟΥ ΕΠΣ-ΞΓ	13
ΤΟ ΕΠΣ-ΞΓ ΣΕ ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΜΕ ΤΑ ΑΠΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΞΕΝΗ ΓΛΩΣΣΑ	15
ΟΙ ΑΡΧΕΣ ΤΟΥ ΕΠΣ-ΞΓ	17
ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	17
Η ΘΕΩΡΗΣΗ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΠΟΥ ΥΙΟΘΕΤΕΙ ΤΟ ΕΠΣ-ΞΓ	18
ΜΑΘΗΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΞΕΝΗ ΓΛΩΣΣΑ	19
ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΕΠΙΓΝΩΣΗ ΚΑΙ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗΣ.....	21
ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΕΠΣ-ΞΓ	23
ΓΕΝΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΕΠΣ-ΞΓ.....	25
ΕΠΙΤΕΥΞΗ ΣΤΟΧΩΝ ΚΑΙ ΤΟ ΩΡΟΛΟΓΙΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	25
ΠΕΡΙΛΗΠΤΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΗΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ	27
ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΗΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ	29
ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΗΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ ΣΤΟ ΕΠΣ-ΞΓ ΚΑΙ ΣΤΟ ΚΠΓ	29
ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΗΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ ΚΑΙ Η ΧΡΗΣΗ ΤΩΝ ΤΠΕ	30
ΕΠΙΠΕΔΟ Α1.....	30
ΕΠΙΠΕΔΟ Α2.....	34
ΕΠΙΠΕΔΟ Β1.....	37
ΕΠΙΠΕΔΟ Β2.....	40
ΕΠΙΠΕΔΟ Γ1	43
ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΥΛΗ ΚΑΙ ΔΙΔΑΚΤΙΚΑ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΑ.....	47

Ενιαίο Πρόγραμμα Σπουδών των Ξένων Γλωσσών (ΕΠΣ-ΞΓ)

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

ΟΙ ΓΛΩΣΣΕΣ ΣΤΟ ΝΕΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

Το ΕΠΣ-ΞΓ αφορά τις γλώσσες που περιλαμβάνονται αυτή τη στιγμή στο Σχολικό Πρόγραμμα Σπουδών. Δηλαδή, αφορά τα Αγγλικά που είναι η «πρώτη» ξένη γλώσσα και τα Γαλλικά, Γερμανικά, Ιταλικά και Ισπανικά, οι οποίες είναι οι «δεύτερες» ξένες γλώσσες. Το να είναι μια γλώσσα «πρώτη» δεν σημαίνει φυσικά ότι έχει κάποια ποιοτική πρωτιά ή ότι παίζει παρόμοιο ρόλο με την πρώτη μας γλώσσα, δηλαδή τη μητρική μας. Σημαίνει απλώς ότι η γλώσσα αυτή ορίζεται από το Υπουργείο Παιδείας ως υποχρεωτική σε όλα τα σχολεία της χώρας, ενώ οι άλλες που ονομάζονται «δεύτερες» γλώσσες προσφέρονται κατ' επιλογή-όχι σε όλα τα σχολεία της χώρας.

Το ΕΠΣ-ΞΓ αφορά επίσης τις γλώσσες εκείνες που μπορεί να περιληφθούν στο μέλλον, ως υποχρεωτικές ή επιλογής, ανεξαρτήτως των ωρών που προβλέπονται για τη διδασκαλία της κάθε μιας εξ αυτών.

Στο σημείο αυτό είναι σημαντικό να τονιστεί το ότι η απόφαση σχετικά με το ποιες γλώσσες περιλαμβάνει το Σχολικό Πρόγραμμα Σπουδών είναι ένα ζήτημα πολιτικό ενώ το ποιες γλώσσες προσφέρει κάθε σχολείο κάθε σχολική χρονιά είναι ζήτημα που έχει άμεση σχέση με τεχνικούς και οικονομικούς παράγοντες.

Το ΕΠΣ-ΞΓ είναι σχεδιασμένο με τρόπο που να μην χρειάζεται να αλλάζει κάθε φορά που οι αποφάσεις σχετικά με τις γλώσσες και το ωρολόγιο πρόγραμμα αλλάζουν, αλλά να βελτιώνεται βάσει των ευρημάτων ερευνητικών διαδικασιών και συνεχούς αξιολόγησης.

ΕΘΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

Το Ενιαίο Πρόγραμμα Σπουδών των Ξένων Γλωσσών (ΕΠΣ-ΞΓ), σε συνάρτηση με το Πρόγραμμα Εκμάθησης της Αγγλικής στην Πρώιμη Παιδική Ηλικία (ΠΕΑΠ), υλοποιούν ένα σημαντικό κομμάτι της νέας ξενόγλωσσης εκπαιδευτικής πολιτικής της πολιτείας, η οποία ανταποκρίνεται στις νέες προκλήσεις που προκύπτουν από τις πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε.) και τις οδηγίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (2014-2020) για την προώθηση της πολυγλωσσίας και της πολλαπλογλωσσίας των νέων που ζουν και σπουδάζουν στην Ελλάδα – οδηγίες τις οποίες ακολουθούμε και συνδιαμορφώνουμε.¹

Το ΕΠΣ-ΞΓ συνάδει απολύτως με τη γλωσσική πολιτική της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η οποία αναφέρει στη νέα πλατφόρμα της για την προώθηση της πολυγλωσσίας τα εξής (<http://ec.europa.eu/education/languages/languages-of-europe/>):

¹ Η Βασιλική Δενδρινού συμμετείχε, ως εκπρόσωπος του *European Federation of National Institutes for Language (EFNIL)*, του οποίου είναι εκλεγμένο μέλος του διοικητικού συμβουλίου, στη διαμόρφωση των προτάσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την εκπαιδευτική γλωσσική πολιτική που θα προωθήσει την πολυγλωσσία στην Ε.Ε. Οι προτάσεις κατατέθηκαν τέλη του 2010 και αποτελούν τον Οδηγό των Δράσεων για την εκμάθηση γλωσσών 2014-2020. Το Μάρτιο του 2011 η Β. Δενδρινού διαμόρφωσε το κείμενο που προσδιορίζει την λογική του Ευρωπαϊκού συνεδρίου που συνδιοργανώνει το EFNIL με το Βρετανικό Συμβούλιο στο Λονδίνο τέλη Οκτωβρίου 2011.

«[η Ευρώπη] προσβλέπει στην προστασία της γλωσσικής πολυμορφίας και στην προώθηση της γλωσσομάθειας – για λόγους πολιτιστικής ταυτότητας και κοινωνικής ένταξης αλλά και επειδή οι πολύγλωσσοι μπορούν καλύτερα να αξιοποιήσουν τις εκπαιδευτικές, επαγγελματικές και οικονομικές ευκαιρίες που δημιουργούνται χάρη στην ευρωπαϊκή ενοποίηση».

Ως γνωστό, από το 2001 η δέσμευση των αρχηγών κρατών των χωρών μελών της Ε.Ε. είναι στο εξής «κάθε Ευρωπαίος να μιλά τουλάχιστον δύο γλώσσες πέραν της μητρικής του». Για τον λόγο αυτό, σχεδιάστηκε η στρατηγική της Κομισιόν για την πολυγλωσσία το 2008, η οποία διακηρύσσει πως η «πολυγλωσσία αποτελεί ταυτόχρονα πλεονέκτημα για την Ευρώπη και κοινή δέσμευση» αφού «η γλωσσική πολυμορφία θα συμβάλει στην αλληλεγγύη και την ευημερία».

Ο σεβασμός στις γλώσσες της Ευρώπης και η αντιμετώπισή τους ως ισότιμων μεταξύ τους αποτελεί προτεραιότητα του Υπουργείου Παιδείας, ενώ είναι και γενικότερη βούληση της πολιτείας. Η βούληση αυτή εκφράζεται με το ΕΠΣ-ΞΓ. Γι' αυτό το λόγο επιδιώχτηκε να είναι ένα πρόγραμμα κοινό για όλες τις [ξένες] γλώσσες της σχολικής εκπαίδευσης, αντίθετα από ότι συνέβαινε μέχρι σήμερα που τα προγράμματα ξένων γλωσσών αντιμετώπιζαν τις όποιες γλώσσες ως διακριτά γνωστικά αντικείμενα που δεν είχαν κοινές παραμέτρους ή άλλα κοινά στοιχεία. Έτσι, η κάθε μία γλώσσα είχε το δικό της πρόγραμμα σπουδών, με τη δική του λογική, με τη δική του αντιμετώπιση και θεώρηση της γλώσσας και του τρόπου διδασκαλίας της. Τα προβλήματα που προέκυπταν από αυτή την αντιμετώπιση των γλωσσών στο σχολείο ήταν πρακτικά, θεωρητικά και ιδεολογικά. Τα βασικότερα από αυτά ήταν ότι δεν δημιουργούνταν γέφυρες επικοινωνίας μεταξύ των μαθημάτων και των εκπαιδευτικών των ξένων γλωσσών, ενώ δεν υπήρχε η δυνατότητα ανάπτυξης ενός κοινού επιστημονικού και παιδαγωγικού λόγου για τη διδασκαλία και την εκμάθηση της ξένης γλώσσας. Ο στόχος ενός κοινού προγράμματος ξεκίνησε με την ανάπτυξη του συστήματος του ΚΠΓ –των εθνικών μας εξετάσεων των ξένων γλωσσών– και αναπτύσσεται ως σημαντικός πολιτικός στόχος στον χώρο της ξενόγλωσσης εκπαίδευσης.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ-ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Η συντριπτική πλειοψηφία των Ελλήνων θεωρεί πως οι ξένες γλώσσες –και ειδικά αυτές που εξυπηρετούν τη διεθνή επικοινωνία– αποτελούν σημαντικό προσόν επειδή τα άτομα που μιλούν γλώσσες μπορούν να είναι σε ζωντανή και διαδικτυακή επικοινωνία με όλο τον κόσμο. Εκείνοι που δεν ξέρουν γλώσσες θεωρούνται σήμερα αμόρφωτοι και ακαλλιέργητοι, ενώ όσοι ξέρουν γλώσσες θεωρούνται προνομιούχοι: είναι αυτοί που θα έχουν περισσότερες εκπαιδευτικές και επαγγελματικές επιλογές και γρήγορη απορρόφηση στην αγορά εργασίας.

Όμως, η ξένη γλώσσα αποτελεί «δευτερεύον» μάθημα στο ισχύον σχολικό πρόγραμμα σπουδών και αρκετοί γονείς πιστεύουν πως το σχολικό μάθημα της πρώτης και κυρίως της δεύτερης ξένης γλώσσας είναι «χαμένος χρόνος». Οι περισσότεροι μαθητές αγαπούν τα Αγγλικά, τα Ιταλικά και τις άλλες ξένες γλώσσες αλλά, στο Γυμνάσιο και ιδίως στο Λύκειο, θεωρούν πως οι προσπάθειές τους πρέπει να επικεντρωθούν σε μαθήματα που «μετρούν» και πως τις ξένες γλώσσες θα τις μάθουν εκτός σχολείου. Αυτό αντικατοπτρίζεται και στα στοιχεία της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας (2009) που μας λένε πως η δαπάνη της

οικογένειας για τους μαθητές της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης είναι περίπου 600 εκατομμύρια ευρώ το χρόνο για τα δίδακτρα στα κέντρα ξένων γλωσσών και την αγορά ξενόγλωσσων βιβλίων. Αν σε αυτά τα έξοδα συνυπολογίσουμε και το κόστος εξετάσεων για πιστοποίηση γλωσσομάθειας, η οικογενειακή δαπάνη αυξάνεται σημαντικά καθώς το ποσό αυτό ανέρχεται στα 15.000.000 ευρώ ετησίως.

Το πιο πάνω πρόβλημα παίρνει σοβαρές διαστάσεις αν υπολογίσουμε ότι καταβάλλεται ετησίως για τις ξένες γλώσσες ένα αντίστοιχο ποσό από τον κρατικό προϋπολογισμό για την δημόσια εκπαίδευση. Χρειάζονται εκατομμύρια ευρώ για να καλυφθούν οι μισθοί των εκπαιδευτικών ξένων γλωσσών, η συγγραφή, παραγωγή και αναπαραγωγή ξενόγλωσσων βιβλίων, αλλά και η αγορά βιβλίων από το ελεύθερο εμπόριο, τα οποία στοιχίζουν γύρω στα 100 εκατομμύρια ευρώ το χρόνο. Όμως, παρά τα χρήματα που ξοδεύονται για την ξενόγλωσση εκπαίδευση, περίπου 1.000.000 μαθητές κάθε χρόνο πηγαίνουν σε κέντρα ξένων γλωσσών για να μάθουν την πρώτη και τη δεύτερη ξένη γλώσσα, ενώ οι πιο ευκατάστατοι γονείς ξοδεύουν και για ιδιαίτερα μαθήματα.

Στα κέντρα ξένων γλωσσών η διδασκαλία έχει κυρίως χρηστικό χαρακτήρα, πράγμα άλλωστε απολύτως φυσικό. Βασικός στόχος της διδασκαλίας σε αυτά δεν είναι η *εκπαίδευση* και διαπαιδαγώγηση του μαθητή μέσω της ξένης γλώσσας, όπως συμβαίνει στο σχολείο, αλλά η γλωσσική κατάρτιση με στόχο την πιστοποίηση γλωσσομάθειας. Δηλαδή, ενώ στο σχολείο το μάθημα της ξένης γλώσσας είναι ή πρέπει να είναι *αντικείμενο* και παράλληλα *μέσον* ανάπτυξης γνώσεων και επικοινωνιακών δεξιοτήτων, στο κέντρο ξένων γλωσσών το μάθημα έχει πρωτίστως φροντιστηριακό χαρακτήρα: να προετοιμάσει τους μαθητές για κάποιες εξετάσεις γλωσσομάθειας. Η απαίτηση αυτή τίθεται από τους ίδιους τους γονείς. Αν το φροντιστήριο δεν εξυπηρετήσει αυτό το στόχο, θα «ξεγράψουν» τα παιδιά τους.

Στο σχολείο το μάθημα δεν έχει αυτό το στόχο αλλά ούτε άλλο, ξεκάθαρο και πρακτικό στόχο, τον οποίο να καταλαβαίνουν μαθητής και γονιός που έχουν συνδέσει την επάρκεια γλωσσομάθειας με την πιστοποίηση. Από τη στιγμή που η γνώση την οποία αποκτά ο μαθητής της ξένης γλώσσας στο σχολείο δεν έχει αντίκρισμα είτε μέσα στο εκπαιδευτικό σύστημα είτε στην αγορά εργασίας, το μάθημα παύει να μετράει και δημιουργείται η αντίληψη πως στο σχολείο δεν μαθαίνει κανείς ξένες γλώσσες. Δεν είναι σπάνιο μάλιστα το φαινόμενο να θεωρούν υπεύθυνο γι' αυτό τον εκπαιδευτικό της ξένης γλώσσας, παρόλο που ο διορισμένος καθηγητής συχνά έχει πολύ περισσότερα προσόντα από εκείνον που διδάσκει σε κέντρα ξένων γλωσσών. Εκεί όμως η αποτελεσματικότητα της ξενόγλωσσης διδασκαλίας δεν αμφισβητείται από το ευρύ κοινό, αφού το αποδεικνύει το «χαρτί» - το πιστοποιητικό γλωσσομάθειας! Όταν το φταίξιμο δεν πέφτει στον εκπαιδευτικό, είναι πολύ συνηθισμένο να πέφτει στο πρόγραμμα σπουδών της ξένης γλώσσας και λιγότερο συχνά στα εγχειρίδια. Αυτός είναι και ο λόγος που όταν η εκάστοτε ηγεσία του Υπουργείου Παιδείας αναλαμβάνει έργο, ζητά να γραφτούν νέα προγράμματα σπουδών και καινούρια βιβλία, χωρίς μάλιστα να έχουν αξιολογηθεί τα προηγούμενα. Όσον αφορά την ξένη γλώσσα, από το 1983 μέχρι σήμερα έχουν εκπονηθεί αρκετά προγράμματα σπουδών, τα οποία βασίζονται σε σύγχρονες γλωσσοπαιδαγωγικές θεωρίες και έχει παραχθεί ενδιαφέρον εκπαιδευτικό υλικό. Ωστόσο, το σχολείο εξακολουθεί να μην προσφέρει την ξενόγλωσση εκπαίδευση που θα επιθυμούσε ο γονιός ώστε να μην υποχρεώνεται να

πληρώσει για να μάθει το παιδί του εκτός σχολείου Αγγλικά, Γαλλικά, Γερμανικά, Ιταλικά, Ισπανικά ή και άλλες γλώσσες που έχουν αρχίσει να αποκτούν «πελατεία», όπως τα ρωσικά, κινέζικα, κ.λπ.

Η Ομάδα Εμπειρογνομόνων που εκπόνησε το ΕΠΣ-ΞΓ μελέτησε και τους λόγους που δεν αποδίδει τους επιθυμητούς καρπούς η ξενόγλωσση εκπαίδευση στο σχολείο ώστε μαζί με το νέο πρόγραμμα, που διαφέρει από όλα τα προηγούμενα, να προτείνει τρόπους εφαρμογής του, οι οποίοι μπορεί να συμβάλουν σε αποτελεσματικότερη εκπαίδευση στο σχολείο.

ΤΟ ΕΝΙΑΙΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ ΤΩΝ ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ

Το Ενιαίο Πρόγραμμα Σπουδών των Ξένων Γλωσσών (ΕΠΣ-ΞΓ) συνιστά ένα curriculum **κοινό** για όλες τις ξένες γλώσσες του σχολείου και **ενιαίο** για όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης. Προσδιορίζει γενικούς και επιμέρους δείκτες επικοινωνιακής επάρκειας βάσει των οποίων μπορούμε να κρίνουμε (και να κρίνει μόνος ο μαθητής) σε ποιό από τα έξι επίπεδα γλωσσομάθειας –σύμφωνα με την 6βαθμη κλίμακα του Συμβουλίου της Ευρώπης– βρίσκεται ο μαθητής. Παράλληλα, περιγράφει τα χαρακτηριστικά γλωσσικής επάρκειας του μαθητή από το επίπεδο Α1 (στοιχειώδης γνώση) μέχρι το επίπεδο Γ1 (πολύ καλή γνώση της γλώσσας) –επίπεδο στο οποίο μπορεί να φτάσουν κάποιοι μαθητές έως και την Γ΄ Γυμνασίου. Το τμήμα του Προγράμματος Σπουδών των Ξένων Γλωσσών που αφορά στο Λύκειο, το οποίο θα δημοσιευτεί σε δεύτερη φάση, ως συνέχεια του παρόντος, περιγράφει τα χαρακτηριστικά επιπέδου Γ2 (άριστη γνώση) –επίπεδο στο οποίο μπορούν να φτάσουν ορισμένοι μαθητές του Λυκείου.

Με βάση τα παραπάνω γίνεται σαφές ότι το ΕΠΣ-ΞΓ περιγράφει το ΤΙ πρέπει να κάνει και να ξέρει ο μαθητής και η μαθήτρια ως αποτέλεσμα της διδασκαλίας και της διαδικασίας μάθησης, και όχι το ΠΩΣ οι «ειδικοί» νομίζουν πως η γλωσσομάθεια θα επιτευχθεί. Δηλαδή, ακολουθεί την λογική ότι ένα πρόγραμμα σπουδών είναι σκόπιμο να προδιαγράφει τα στοιχεία του γνωστικού αντικείμενου που πρέπει να διδαχτούν και όχι το πότε ή το πώς θα πρέπει διδαχτούν, αφού η μέθοδοι, οι τεχνικές διδασκαλίας, ο επιμερισμός της ύλης, κ.λπ. καθορίζονται από παράγοντες που έχουν άμεση σχέση με τους μαθητές, τους εκπαιδευτικούς και τα διαφορετικά περιβάλλοντα μάθησης. Για τον λόγο αυτό, ένα πρόγραμμα σπουδών δεν είναι ταυτόσημο με έναν Οδηγό του Εκπαιδευτικού. Σκόπιμο είναι να αποτελεί ένα πλαίσιο αναφοράς, βάσει του οποίου ο μαθητής μπορεί, με τη βοήθεια του εκπαιδευτικού, με προσωπική μελέτη και εξωσχολική ενασχόληση, να εμπλακεί στη διαδικασία μάθησης.

Το ΕΠΣ-ΞΓ, όπως όλα τα νέα προγράμματα σπουδών που εκπονήθηκαν για να οικοδομήσουν το «ΝΕΟ ΣΧΟΛΕΙΟ», υιοθετεί τις αρχές, εκφράζει τις κεντρικές επιδιώξεις του Σχολικού Προγράμματος της Υποχρεωτικής Εκπαίδευσης και επιδιώκει, μέσω της εκμάθησης ξένων γλωσσών, να συμβάλει στην ανάπτυξη ενός πολίτη που μπορεί να:

- Λειτουργεί αποτελεσματικά σε διαφορετικά κοινωνικά περιβάλλοντα, καταστάσεις και περιστάσεις επικοινωνίας.

- Λειτουργεί ως διαπολιτισμικός και διαγλωσσικός διαμεσολαβητής για διευκόλυνση της επικοινωνίας μεταξύ ατόμων από διαφορετικές κοινωνικές ή πολιτισμικές ομάδες.
- Αυτενεργεί, χρησιμοποιώντας τη γλώσσα που μαθαίνει σε σχέση με τα ενδιαφέροντά του για να συμμετέχει σε δράσεις της διεθνούς κοινότητας.
- Διαπραγματεύεται αποτελεσματικά νέες και ήδη γνωστές γλωσσικές, κοινωνικές και πολιτισμικές έννοιες.
- Αξιοποιεί τις γνώσεις, εμπειρίες και στρατηγικές που έχει αναπτύξει για να επικοινωνήσει με άλλους, σεβόμενος τη διαφορετικότητά τους, ή να επιλύσει τυχόν προβλήματα.

Από τα σημαντικά χαρακτηριστικά του ΕΠΣ-ΞΓ είναι ότι περιγράφει τις γνώσεις και τις επικοινωνιακές δεξιότητες που πρέπει να αποκτηθούν *κατά επίπεδο γλωσσομάθειας*, όχι κατά τάξη. Η περιγραφή κατ' αυτόν τον τρόπο είναι ιδεολογικά προσδιορισμένη, αφού αποδέχεται έμπρακτα ότι οι μαθητές όλης της χώρας στην ίδια τάξη δεν είναι μια συμπαγής ομάδα με τα ίδια χαρακτηριστικά. Τα παιδιά και οι έφηβοι διαφέρουν μεταξύ τους σε ωριμότητα, εμπειρίες και ενδιαφέροντα. Έτσι μπορεί να μάθουν διαφορετικά πράγματα και με διαφορετικούς ρυθμούς. Η κοινωνική διάσταση της περιγραφής συνίσταται στο ότι αποδέχεται την ελληνική πραγματικότητα ότι πολλοί μαθητές διδάσκονται γλώσσες και έξω από το σχολείο. Το στοίχημα θα είναι η εφαρμογή του ΕΠΣ-ΞΓ και, ειδικότερα, η οργάνωση του ωρολόγιου προγράμματος του σχολείου με τέτοιο τρόπο, ώστε να λειτουργήσουν τα μαθήματα ξένων γλωσσών σε επίπεδα, δηλαδή να μπορεί ένας μαθητής της Ε' δημοτικού που, σύμφωνα με διαγνωστικό τεστ, είναι στο επίπεδο Β1 Αγγλικών να παρακολουθήσει την τάξη αυτή μαζί με μαθητές της ΣΤ', ενώ άλλοι συμμαθητές τους μπορεί να είναι μοιρασμένοι σε χαμηλότερα επίπεδα (Α1 ή Α2).

Σε συνέχεια των παραπάνω, ας σημειωθεί ότι όσο αξιόλογο και αν είναι ένα πρόγραμμα σπουδών (ως προς την προδιαγεγραμμένη ύλη, τους στόχους που προσδιορίζει και ως προς την οργάνωση και την άρθρωσή του, μπορεί να μην θεωρηθεί επιτυχημένο λόγω εξωγενών παραγόντων: της διοικητικής οργάνωσης του σχολείου που το εφαρμόζει, των ωρών μαθημάτων, του τρόπου διδασκαλίας στην τάξη, κ.λπ. Για τον λόγο αυτό, όταν αξιολογείται ένα Πρόγραμμα Σπουδών είναι σημαντικό να αποτιμάται χωριστά το περιεχόμενό του από τον τρόπο εφαρμογής του στο σχολείο και στην τάξη.

ΤΟ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΥΠΟΒΑΘΡΟ ΤΟΥ ΕΠΣ-ΞΓ

Τα περιεχόμενα του Ενιαίου Προγράμματος Σπουδών των Ξένων Γλωσσών (ΕΠΣ-ΞΓ) είναι αποτέλεσμα ποικίλων συνεργασιών μεταξύ επιστημόνων και εκπαιδευτικών της τάξης, βιβλιογραφικής και διαδικτυακής έρευνας για τα προγράμματα σπουδών των σύγχρονων γλωσσών άλλων χωρών, καθώς επίσης αποτέλεσμα γλωσσολογικής έρευνας βάσει ενός σημαντικού σε μέγεθος σώματος κειμένων (corpus) με δείγματα γραπτών από Έλληνες χρήστες της ξένης γλώσσας.

Ένα από τα τμήματα το οποίο είναι αποτέλεσμα εργασίας πολλών ειδικών σε διαφορετικά έργα είναι αυτό όπου προσδιορίζεται η γλωσσική και επικοινωνιακή

επάρκεια του ομιλητή της ξένης γλώσσας, κατά επίπεδα γλωσσομάθειας. Η πρώτη περιγραφή δεικτών επικοινωνιακής επάρκειας για τον Έλληνα χρήστη της ξένης γλώσσας έγινε από τα μέλη της Κεντρικής Εξεταστικής Επιτροπής (ΚΕΕ) του Κρατικού Πιστοποιητικού Γλωσσομάθειας (ΚΠΓ), το οποίο έχει ήδη υιοθετήσει την κλίμακα επιπέδων γλωσσομάθειας του Συμβουλίου της Ευρώπης, και με το οποίο το ΕΠΣ-ΞΓ στο εξής συνδέεται άμεσα. Η ΚΕΕ, η οποία απαρτίζεται από τους επιστημονικά υπεύθυνους των γλωσσών του ΚΠΓ², επεξεργάστηκε τους περιγραφικούς δείκτες που περιέχει το *Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς για τις Γλώσσες* (ΚΕΠΑ) ώστε να τους ενσωματώσει στις προδιαγραφές του συστήματος εξετάσεων του ΚΠΓ.

Σημαντική ενασχόληση με στόχο τον εξορθολογισμό των δεικτών επικοινωνιακής επάρκειας του ΚΠΓ ξεκίνησε με αφορμή τις εργασίες που πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο Πράξης ΕΠΕΑΕΚ, «Σύστημα Αξιολόγησης και Πιστοποίησης Γλωσσομάθειας», η οποία συγχρηματοδοτήθηκε από το ΕΚΤ και εθνικούς πόρους.³ Συγκεκριμένα, οι εργασίες μιας συγκεκριμένης δράσης της οδήγησαν σε επιστημονική περιγραφή και ανάλυση των θεμάτων του ΚΠΓ, η οποία συνεχίστηκε μετά την ολοκλήρωση της Πράξης και είναι ακόμη σε εξέλιξη.⁴ Το γλωσσολογικό μοντέλο περιγραφής και ανάλυσης που αναπτύχθηκε χρησιμοποιήθηκε για την ανάπτυξη μιας ηλεκτρονικής βάσης δεδομένων, οι παράμετροι της οποίας στηρίχτηκαν στη θεωρία της γλώσσας που διέπει και το σύστημα εξετάσεων του ΚΠΓ.

Η συστηματική περιγραφή των θεμάτων του ΚΠΓ συνδυάζεται στο πλαίσιο του ΕΠΣ-ΞΓ με τη γλωσσολογική περιγραφή των γραπτών κειμένων που έχουν παραχθεί από χιλιάδες Έλληνες χρήστες της ξένης γλώσσας, υποψηφίους στις εξετάσεις του ΚΠΓ για να πιστοποιηθούν σε ένα από τα επίπεδα γλωσσομάθειας. Βάσει των δύο αυτών ερευνητικών κατευθύνσεων, οι περιγραφικοί δείκτες του ΚΠΓ εμπλουτίστηκαν προκειμένου να ενταχθούν στο παρόν Πρόγραμμα. Υπογραμμίζεται λοιπόν ότι, ενώ οι περιγραφικοί δείκτες του ΚΕΠΑ καθώς επίσης και οι δείκτες επικοινωνιακής επάρκειας για κάθε επίπεδο του ΚΠΓ ορίστηκαν βάσει της 'διαίσθησης' εκπαιδευτικών και ειδικών εμπειρογνομώνων, οι δείκτες επικοινωνιακής επάρκειας του παρόντος έχουν ενημερωθεί και υποστηριχθεί –ενώ θα υποστηριχθούν στο μέλλον περισσότερο– από εμπειρικά δεδομένα που φωτίζουν την επάρκεια που *πραγματικά έχει κατακτήσει ο μαθητής σε κάθε επίπεδο*. Η σημασία των δεδομένων αυτών είναι κεντρική για τη δημιουργία των σταθμισμένων δεικτών του ΕΠΣ-ΞΓ.

²Τα μέλη της ΚΕΕ, τα οποία εναλλάσσονταν στην εξαιτία που αναπτύχθηκε ο βασικός πυρήνας των προδιαγραφών του ΚΠΓ, συνεισέφεραν με διάφορους τρόπους. Ωστόσο, οι βασικοί συντελεστές για την σύνταξη των δράσεων που περιλαμβάνονται στις προδιαγραφές του συστήματος των εξετάσεων ήταν η Βασιλική Δενδρινού, καθηγήτρια του Τμήματος Αγγλικής Γλώσσας και Φιλολογίας του ΕΚΠΑ και ο Αντώνης Τσοπάνογλου, καθηγητής Ιταλικής Γλώσσας και Φιλολογίας του ΑΠΘ.

³ Η Πράξη χρηματοδοτήθηκε από το Μάρτιο του 2007 μέχρι το Δεκέμβριο του 2008.

⁴ Την ευθύνη του έργου της γλωσσολογικής περιγραφής των θεμάτων έχει η Βασιλική Δενδρινού, η οποία συνεργάστηκε το 2007-2008 με 15μελή ομάδα επιστημόνων αγγλικής, γαλλικής, γερμανικής και ιταλικής γλωσσοδιδασκτικής, με συντονίστρια την θεωρητική γλωσσολόγο Χριστίνα Λύκου. Η ερευνητική εργασία συνεχίστηκε από την Βασιλική Δενδρινού μέχρι το 2010, ενώ από την έναρξη της δράσης για τις ξένες γλώσσες η έρευνα σχεδιάστηκε εκ νέου και αναπτύσσεται σε συνεργασία με την υπολογιστική γλωσσολόγο Παρασκευή Γκοτσούλια.

Οι δείκτες επικοινωνιακής επάρκειας του ΕΠΣ-ΞΓ εμπλουτίστηκαν επίσης μετά από συστηματική περιγραφή της διαδραστικής επικοινωνιακής επάρκειας του χρήστη της ξένης γλώσσας σε κάθε επίπεδο γλωσσομάθειας, καθώς επίσης και της διαμεσολαβητικής του επάρκειας. Η περιγραφή των *διαμεσολαβητικών* επικοινωνιακών ενεργειών δεν περιλαμβάνεται στο ΚΕΠΑ –το οποίο αδρομερώς μόνο σκιαγραφεί την επικοινωνιακή αυτή ικανότητα. Η περιγραφή τους στο παρόν πρόγραμμα είναι αποτέλεσμα πρωτότυπης τριετούς έρευνας βάσει εμπειρικών δεδομένων και για το λόγο αυτό αποτελεί συνεισφορά στη διεθνή βιβλιογραφία. Η σχετική έρευνα, κυρίως για τις στρατηγικές που χρησιμοποιούν οι χρήστες των ξένων γλωσσών όταν αναλαμβάνουν το ρόλο του διαμεσολαβητή, συνεχίζεται.⁵

Τέλος, οι δείκτες που περιλαμβάνονται στο ΕΠΣ-ΞΓ εμπλουτίστηκαν και ως προς τα γλωσσικά μέσα που τους πραγματώνουν σε κάθε επίπεδο γλωσσομάθειας, μετά από έρευνα της ύλης της ξένης γλώσσας, όπως αυτή αποτυπώνεται τόσο στα εγχειρίδια των ξένων γλωσσών που χρησιμοποιούνται στην σχολική πράξη όσο και σε λεπτομερείς περιγραφές που έχουν γίνει για τα γλωσσικά προφίλ των χρηστών των ξένων γλωσσών.⁶

Η ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ ΤΟΥ ΕΠΣ-ΞΓ

Το Ενιαίο Πρόγραμμα Σπουδών των Ξένων Γλωσσών (ΕΠΣ-ΞΓ) διαφέρει από όλα τα προηγούμενα.⁷ Τα στοιχεία της διαφορετικότητάς του, συγκεντρωτικά, είναι τα εξής:

- Είναι το πρώτο κοινό πρόγραμμα σπουδών για όλες τις ξένες γλώσσες του σχολείου και ενιαίο για όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης.

⁵ Την έρευνα διενεργεί η Υποψήφια Διδάκτορας του Τμήματος Αγγλικής Γλώσσας και Φιλολογίας του ΕΚΠΑ Μαρία Σταθοπούλου, με επιβλέπουσα την καθηγήτρια Βασιλική Δενδρινού.

⁶ Τα γλωσσικά μέσα των χρηστών της κάθε μιας ξένης γλώσσας, για κάθε ένα από τα επίπεδα γλωσσομάθειας, δημοσιεύτηκαν καταρχάς για την Αγγλική από το Τμήμα Σύγχρονων Γλωσσών του Συμβουλίου της Ευρώπης τη δεκαετία του '90. Για τα Αγγλικά ειδικά έχει ξεκινήσει ένα ερευνητικό έργο και δεν υπάρχει έντυπη έκδοση των αποτελεσμάτων, αλλά ούτε και ηλεκτρονική αφού η έρευνα που διενεργείται βάσει των γραπτών από τις εξετάσεις του Cambridge ESOL, δεν έχει ολοκληρωθεί (<http://www.englishprofile.org/>). Στις άλλες γλώσσες όμως, έγιναν προσαρμογές στις λίστες που είχαν αναπτυχθεί από ομάδες εργασίας του ΣτΕ και τα γλωσσικά «Προφίλ» του χρήστη διαφόρων γλωσσών δημοσιεύτηκαν από ιδιωτικούς εκδοτικούς οίκους. Έτσι έχουμε τα στοιχεία από το *Plan Curricular del Instituto Cervantes. Niveles de referencia para el español*. (Madrid: 2007) (για την Ισπανική), το *Profilo della lingua italiana*. (Spinelli, B., Parizzi, F. La nuova Italia, Milano: 2010) (για την Ιταλική), το *Un référentiel*, (Beacco, Jean-Claude & Porquier Rémy. Editions Didier, Paris: 2007) (για τη Γαλλική), και το *Profile Deutsch. Lernzielbestimmungen, Kannbeschreibungen und kommunikative Mittel für die Niveaustufen A1, A2, B1, B2, C1 und C2 des "Gemeinsamen europäischen Referenzrahmens für Sprachen"*. (Glaboniat, Müller, M., Rusch, M. Schmitz, Wertenschlag P, Lukas H. Langenscheidt: Berlin, München et al: 2005) (για τη Γερμανική).

⁷ Η επιστημονική υπεύθυνη για το παρόν πρόγραμμα σπουδών, Βασιλική Δενδρινού, είχε την ευθύνη και για παλαιότερες μεταρρυθμίσεις στην ξενόγλωσση εκπαίδευση στο σχολείο. Το 1983 ήταν υπεύθυνη για το πρώτο «Επικοινωνιακής Προσέγγισης πρόγραμμα σπουδών της Αγγλικής και για τη συγγραφή του συνακόλουθου εκπαιδευτικού υλικού (Task Way English 1, 2, 3), βάσει έρευνας δράσης στην τάξη (1983-87), το οποίο χρησιμοποιήθηκε για τη διδασκαλία της Αγγλικής στο Γυμνάσιο για μια δεκαετία. Κατόπιν, ήταν υπεύθυνη για το νέο στοχοκεντρικό πρόγραμμα σπουδών για τη διδασκαλία της Αγγλικής στην υποχρεωτική εκπαίδευση το 1997.

- Προσδιορίζει τα χαρακτηριστικά της γλωσσικής επάρκειας κατά επίπεδα γλωσσομάθειας.
- Συνδέει άμεσα την ξενόγλωσση εκπαίδευση στο σχολείο με το Κρατικό Πιστοποιητικό Γλωσσομάθειας (ΚΠΓ).
- Πρόκειται για το πρώτο πρόγραμμα το οποίο δεν στηρίζεται, όπως συνηθίζεται, στις *απόψεις* ειδικών ως προς το τί πρέπει να αποτελεί το αντικείμενο γνώσης του μαθήματος της ξένης γλώσσας στο σχολείο, αλλά σε ευρωπαϊκά και ελληνικά *εμπειρικά* δεδομένα έρευνας.
- Έχει εκπονηθεί ώστε να μην υπάρχει ανάγκη να αλλάζει κάθε λίγα χρόνια, αλλά να βελτιώνεται με την εξέλιξη της σχετικής έρευνας.⁸

Αναλυτικότερα, το νέο πρόγραμμα σπουδών υπηρετεί όλες τις ξένες γλώσσες που προσφέρονται στο σχολείο τη στιγμή της δημοσιοποίησής του (δηλ. Αγγλικά, Γαλλικά, Γερμανικά, Ισπανικά και Ιταλικά) και όλες τις γλώσσες που μπορεί να προσφερθούν στο μέλλον, ενώ ισχύει και για τις τρεις βαθμίδες της σχολικής εκπαίδευσης: δηλ. για το Δημοτικό, το Γυμνάσιο και το Λύκειο. Το νέο αυτό πρόγραμμα, το ΕΠΣ-ΞΓ, αποσκοπεί στην ανάπτυξη του γραμματισμού των μαθητών μέσω γλωσσών άλλων από την Ελληνική και στην ανάπτυξη μετρήσιμων επιπέδων γλωσσομάθειας για τις οποίες ο μαθητής θα μπορεί να πιστοποιηθεί.

Το ΕΠΣ-ΞΓ έχει και άλλο ένα καινοτόμο χαρακτηριστικό για τα σχολικά χρονικά του τόπου μας. Έχοντας εκπονηθεί στο πλαίσιο ενός έργου που για πρώτη φορά αντιμετωπίζει το Σχολικό Πρόγραμμα Σπουδών ως ολότητα και τα προγράμματα σπουδών των επιμέρους γνωστικών αντικειμένων ως ομοιογενή τμήματα του όλου, το ΕΠΣ-ΞΓ είναι και αυτό ένα ομοιογενές σύστημα. Η φιλοσοφία, η λογική και η άρθρωσή του δεν διαφοροποιούνται από τη μία βαθμίδα σχολικής εκπαίδευσης στην άλλη, ενώ έχει αντίκρισμα και στην διά βίου μάθηση, αφού πρόκειται για τη συνάρθρωση ομοιογενών στόχων που αφορούν όχι τις δεξιότητες και στρατηγικές που χρησιμοποιεί ο μαθητής αλλά τη γλωσσική επάρκεια του χρήστη της ξένης γλώσσας σε κάθε επίπεδο γλωσσομάθειας, όπως αυτή περιγράφεται με εμπειρικά δεδομένα.

Η απαίτηση για ένα οργανωμένο πρόγραμμα σπουδών για τις γλώσσες, με συνεκτική δομή και διακριτούς στόχους για κάθε επίπεδο γλωσσομάθειας που να οδηγούν τη διαδικασία της διδασκαλίας και μάθησης σε μια εξελικτική πορεία, ήταν πραγματικά επιτακτική. Τούτο έγινε απολύτως σαφές από τις κριτικές μελέτες της Ομάδας των

⁸ Η έρευνα που διενεργείται με την καθοδήγηση της επιστημονικής υπεύθυνης, η οποία θα συνεχίσει να διενεργείται σε όλη τη διάρκεια της πιλοτικής εφαρμογής του προγράμματος για τις ξένες γλώσσες, αλλά και μετά το πέρας της πιλοτικής εφαρμογής –ανεξαρτήτως χρηματοδότησης– αφορά: (1) στο συσχετισμό των «προφίλ» των χρηστών όλων των ξένων γλωσσών μεταξύ τους και στο συσχετισμό του κοινού προφίλ των χρηστών και των ενεργειών ή δράσεων που αποτελούν τους δείκτες επικοινωνιακής επάρκειας κάθε επιπέδου γλωσσομάθειας, (2) στην περαιτέρω διερεύνηση της χρήσης της ξένης γλώσσας από Έλληνες, βάσει ενός σημαντικού σε αριθμό λέξεων σώματος κειμένων (corpus), τα οποία έχουν παραγάγει υποψήφιοι για το ΚΠΓ και τα οποία κείμενα έχουν ψηφιοποιηθεί. Το ερευνητικό αυτό έργο διαφέρει από αντίστοιχο του Cambridge ESOL (<http://www.englishprofile.org/>) επειδή το ελληνικό έργο διερευνά τα λειτουργικά και όχι απλά τα τυπικά στοιχεία της γλώσσας που χρησιμοποιούν οι συγγραφείς των κειμένων του corpus μας.

Ξένων Γλωσσών και από τις απόψεις δείγματος 700 εκπαιδευτικών των ξένων γλωσσών που συμπλήρωσαν δομημένο ερωτηματολόγιο. Η βασική παρατήρηση που διατύπωσε το 75% των υποκειμένων είναι πως τα παλαιότερα και τα ισχύοντα προγράμματα σπουδών για τις ξένες γλώσσες δεν αφορούν και δεν χρησιμεύουν στο μέσο εκπαιδευτικό της ξένης γλώσσας, ο οποίος τελικά καθοδηγείται στο τί θα διδάξει τότε και πώς αποκλειστικά από το εγχειρίδιο της τάξης και όχι από το αναλυτικό πρόγραμμα.

Το να είναι το ΕΠΣ-ΞΓ χρήσιμο εργαλείο για τον εκπαιδευτικό είναι μια βασική επιδίωξη του παρόντος και θα αποτελέσει κριτήριο αξιολόγησης κατά την πιλοτική εφαρμογή αυτού και του συνακόλουθου Οδηγού του Εκπαιδευτικού. Είναι πολλοί οι λόγοι για τους οποίους είναι πολύ σημαντικό να μπορεί ο εκπαιδευτικός της ξένης γλώσσας να χρησιμοποιεί το πρόγραμμα σπουδών ως εργαλείο, για να σχεδιάσει δικές του δραστηριότητες και σχέδια μαθημάτων και όχι απλά να καθοδηγείται αποκλειστικά από το εγχειρίδιο. Μεταξύ αυτών των λόγων είναι ότι κανένα σχολικό εγχειρίδιο, όσο καλό και αν είναι, δεν είναι δυνατόν να καλύψει τις ιδιαίτερες ανάγκες μιας συγκεκριμένης τάξης μαθητών, αλλά ούτε να αποτελέσει τη βάση για διαφοροποιημένη διδασκαλία –διδασκαλία που λαμβάνει υπόψη τα ατομικά χαρακτηριστικά των μαθητών ώστε να τους βοηθήσει να μάθουν. Επιπλέον, τα σχολικά εγχειρίδια του εμπορίου που χρησιμοποιούνται συχνά για την ξένη γλώσσα στον τόπο μας έχουν γραφτεί για μια διεθνή αγορά και όχι για τον Έλληνα μαθητή της ξένης γλώσσας που έχει τα δικά του χαρακτηριστικά –γλωσσικά και μη. Το αναλυτικό περιεχόμενο του ΕΠΣ-ΞΓ, δηλ. οι στόχοι και γλωσσικά μέσα επίτευξης τους μπορεί να λειτουργήσει ως βάση για να αναπτύξει ο εκπαιδευτικός το δικό του Αναλυτικό Πρόγραμμα (syllabus), δικό του εκπαιδευτικό υλικό και να οργανώσει το μάθημά του, αξιοποιώντας και τις Τεχνολογίες Πληροφορίας και Επικοινωνίας.

ΤΟ ΕΠΣ-ΞΓ ΣΕ ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΜΕ ΤΑ ΑΠΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΞΕΝΗ ΓΛΩΣΣΑ

Τα ισχύοντα Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών (ΑΠΣ) κάθε γλώσσας, τα οποία είναι δομημένα με βάση την λογική της σχολικής τάξης, καθορίζονται από τις εκάστοτε αποφάσεις του Υπουργείου Παιδείας σχετικά με την προσφορά της όποιας ξένης γλώσσας σε μία ή σε όλες τις βαθμίδες της σχολικής εκπαίδευσης, σε κάποιες ή σε όλες τις τάξεις μιας ή περισσότερων βαθμίδων. Με κάθε αλλαγή απόφασης του Υπουργείου (συχνά με βάση οικονομικά κριτήρια) απαιτείται να εκπονηθεί νέο πρόγραμμα σπουδών και νέα εκπαιδευτικά πακέτα, υλικά επιμόρφωσης εκπαιδευτικών, κ.λπ. Αυτές οι αλλαγές απαιτούν σημαντικές δαπάνες σε υλικούς και ανθρώπινους πόρους, ενώ δεν εξυπηρετούν κάποιο επιστημονικό ή εκπαιδευτικό σκοπό.

Το ΕΠΣ-ΞΓ, όπως έχει ήδη αναφερθεί είναι δομημένο στην λογική των επιπέδων και ορίζει τί πρέπει να μπορεί να κάνει ο χρήστης της ξένης γλώσσας για να θεωρηθεί πως έχει επάρκεια στο κάθε επίπεδο γλωσσομάθειας. Αυτό σημαίνει πως μπορεί να λειτουργήσει ανεξάρτητα από το πότε το κράτος έχει την οικονομική δυνατότητα και τη βούληση να προσφέρει κάποιες γλώσσες και για πόσες διδακτικές ώρες την κάθε μία από αυτές. Για παράδειγμα, αυτή τη στιγμή προσφέρονται Ιταλικά και Ισπανικά,

ως μαθήματα επιλογής, στο Γυμνάσιο και το Λύκειο, δύο ώρες την εβδομάδα. Αυτό σημαίνει πως με τις ώρες καθοδηγούμενης μελέτης που έχουν στη διάθεσή τους, οι μαθητές της Γ' Λυκείου μπορούν να αποκτήσουν μέγιστη επάρκεια γλωσσομάθειας επιπέδου A1 ή A2. Στα Αγγλικά όμως, για τα οποία το σχολικό ωρολόγιο πρόγραμμα προβλέπει πολύ περισσότερες ώρες καθοδηγούμενης μελέτης, στο επίπεδο A2 μπορεί να φτάσει ο μαθητής της ΣΤ' Δημοτικού. Αν σε μερικά χρόνια αποφασιστεί και τα Ισπανικά λ.χ. να προσφέρονται και στο Δημοτικό, για περισσότερες εβδομαδιαίες ώρες, αυτό μπορεί να γίνει με το ΕΠΣ-ΞΓ. Δεν χρειάζεται αλλαγή προγράμματος.

Το ΕΠΣ-ΞΓ εφαρμόζεται με μαθητές που δεν είναι απαραίτητα της ίδιας τάξης αλλά είναι στο ίδιο ή παρόμοιο επίπεδο γλωσσομάθειας. Ειδικά για την Αγγλική, προηγείται ένα «προκαταρκτικό» πρόγραμμα –το «Πρόγραμμα Εκμάθησης της Αγγλικής στην Πρώιμη Παιδική Ηλικία» (ΠΕΑΠ), ειδικά σχεδιασμένο για παιδιά της Α' και Β' Δημοτικού. Το ΠΕΑΠ, το οποίο επισυνάπτεται στο παρόν (σελ. 200) συνιστά ένα πρόγραμμα το οποίο υπηρετεί την ανάπτυξη κοινωνικού γραμματισμού του παιδιού μέσω ευχάριστων επικοινωνιακών δραστηριοτήτων στην Αγγλική. Συνεπώς, το ΕΠΣ-ΞΓ ειδικά για την Αγγλική αποτελεί τη συνέχεια του ΠΕΑΠ, το οποίο εφαρμόζεται σε πειραματική βάση από το 2010 σε 800 ολόημερα σχολεία με αναμορφωμένο σχολικό πρόγραμμα σπουδών. Με την εφαρμογή του ΕΠΣ-ΞΓ, αρχίζει η ανάπτυξη του ξενόγλωσσου σχολικού γραμματισμού των μαθητών και αναπτύσσονται οι δεξιότητες γραφής και ανάγνωσης στη γλώσσα-στόχο.

Μια άλλη βασική διαφορά του ΕΠΣ-ΞΓ από τα αναλυτικά προγράμματα για την κάθε γλώσσα είναι πως τα ισχύοντα αυτά προγράμματα είναι οργανωμένα σε τρεις κύκλους (για το Δημοτικό, Γυμνάσιο και Λύκειο), αλλά οι σκοποί και ειδικότεροι στόχοι του κάθε κύκλου δεν είναι διαβαθμισμένοι, ώστε να αποτελούν σαφή οδηγό για τον εκπαιδευτικό ως προς το τί να διδάξει τότε και στη βάση ποιων κριτηρίων να αξιολογήσει τη γλωσσομάθεια του μαθητή. Τα προγράμματα αυτά περιλαμβάνουν μια ιδεατή «ύλη», η οποία δεν είναι συσχετισμένη με τις διδακτικές (και πραγματικές) ώρες διδασκαλίας στην ξενόγλωσση τάξη, ούτε με τις ώρες που αφιερώνει ο μαθητής για μελέτη της σχολικής ύλης, αλλά ούτε και με τις ώρες που αφιερώνει για να ασχοληθεί με τη γλώσσα σε εξωσχολικές δραστηριότητες που τον ενδιαφέρουν.

Συστηματική κριτική μελέτη των ισχυόντων Αναλυτικών Προγραμμάτων Σπουδών της ξένης γλώσσας έδειξε πως υπάρχει ουσιαστική αναντιστοιχία με τα σχολικά εγχειρίδια, τη διδακτέα ύλη και τις διδακτικές ώρες, ενώ υπάρχουν συχνές επικαλύψεις στην ύλη των διαφορετικών τάξεων και των βαθμίδων της εκπαίδευσης. Έτσι, παρουσιάζεται έλλειψη συνέχειας και συνέπειας της διδασκαλίας από τη μία τάξη και τη μία σχολική βαθμίδα στην άλλη. Φυσικά, αυτά τα προβλήματα δεν προκαλούνται αποκλειστικά από την οργάνωση των προγραμμάτων αλλά και από τον τρόπο εφαρμογής τους στο σχολείο.

ΟΙ ΑΡΧΕΣ ΤΟΥ ΕΠΣ-ΞΓ

ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

Η γλώσσα είναι το μέσο με το οποίο σκεφτόμαστε και επικοινωνούμε με τους άλλους, αλλά είναι και ένα μέσο με το οποίο δημιουργούμε νοήματα και έτσι «χτίζουμε» την πραγματικότητα. Η εκμάθηση μιας ξένης γλώσσας είναι μια σημαντική εμπειρία κατανόησης του κόσμου και των διαφορετικών τρόπων με τους οποίους αυτός παρουσιάζεται από τους ομιλητές της. Πρόκειται για μια διαδικασία με ποικίλα εκπαιδευτικά οφέλη, ικανή να επηρεάσει και να εμπλουτίσει την αντίληψή μας για ό,τι μας περιβάλλει. Συνεπώς το μάθημα της ξένης γλώσσας στο σχολείο έχει μεν χρηστική αξία, για λόγους που ήδη αναφέρθηκαν, αλλά έχει παράλληλα σημαντική εκπαιδευτική και παιδαγωγική αξία, η οποία μπορεί να αναδειχτεί όταν το μάθημα δεν γίνεται με αποκλειστικό στόχο την προετοιμασία για εξετάσεις πιστοποίησης γλωσσομάθειας. Η διεθνής βιβλιογραφία δείχνει περίτρανα πως επιτυχία σε κάποιες εξετάσεις σημαίνει απλά πως κάποιος μπορεί να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις του συγκεκριμένου συστήματος εξετάσεων τη στιγμή που μετέχει σε αυτές και του χορηγείται το πιστοποιητικό. Δεν σημαίνει απαραίτητα πως έχει πραγματική άνεση γραπτής και προφορικής επικοινωνίας στην ξένη γλώσσα ή πως ακόμη και αν είχε κάποια άνεση τη στιγμή της πιστοποίησης του η άνεση αυτή θα διατηρηθεί στο διηνεκές. Μια γλώσσα την ξέρω όσο τη χρησιμοποιώ και όσο την καλλιεργώ. Όταν την ξεχνώ με ξεχνά και αυτή.

Τα οφέλη από τη διαδικασία μάθησης μιας δεύτερης ή τρίτης γλώσσας, ειδικά μέσα από στοχευμένη διδασκαλία, είναι πρωταρχικής σημασίας για τη νοητική ανάπτυξη του μαθητή, για την κοινωνική του ανάπτυξη, ακόμη και για την ικανότητα περισσότερο επεξεργασμένης χρήσης της ίδιας της μητρικής του γλώσσας. Όπως αποδεικνύουν πολλές διεθνείς σχετικές έρευνες, η επίδοση σε μαθήματα ξένων γλωσσών στο σχολείο συσχετίζεται στενά με την συνολική επίδοση των μαθητών στα άλλα γνωστικά αντικείμενα του σχολείου. Παράλληλα, η συστηματική διαπραγμάτευση εννοιών και η αντίληψη του κόσμου μέσα από το πρίσμα διαφορετικών γλωσσών μπορεί να συμβάλει ουσιαστικά στη διεύρυνση των οριζόντων του μαθητή σε σχέση με τις πολιτισμικές ομάδες που παράγουν κάθε γλώσσα. Το ΕΠΣ-ΞΓ προάγει συστηματικά τη διδασκαλία και εκμάθηση της ξένης γλώσσας ως φορέα πολιτισμού, θέτοντας ως γενικό του στόχο την προετοιμασία του ατόμου για τη λειτουργία του στα σύγχρονα πολύγλωσσα και πολυπολιτισμικά περιβάλλοντα και την καλλιέργεια της διαπολιτισμικής του συνείδησης.

Ειδικότερος στόχος του είναι να προσδιορίσει με σαφήνεια τί πρέπει να πετύχει σε κάθε στάδιο της εκπαίδευσης του, χωρίς να καθορίζει το πώς. Συγκεκριμένες διδακτικές προτάσεις και παραδείγματα εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων περιλαμβάνονται σε συνοδευτικό Παιδαγωγικό Οδηγό του ΕΠΣ-ΞΓ, ο οποίος σκοπό έχει να κατευθύνει περαιτέρω τον εκπαιδευτικό στο σχεδιασμό και την οργάνωση του μαθήματος, καθώς και στη δημιουργία πρωτότυπου εκπαιδευτικού υλικού ή στην προσαρμογή του επίσημου εκπαιδευτικού υλικού στις ειδικές ανάγκες της κάθε τάξης.

«Γνωρίζω» καλά μια γλώσσα σημαίνει συνήθως πως έχω αναπτύξει γραμματισμό στη γλώσσα αυτή ή μάλλον πολλούς γραμματισμούς για να μπορώ να συμμετέχω αποτελεσματικά σε ποικίλες περιστάσεις επικοινωνίας με προφορικό ή και γραπτό λόγο, χρησιμοποιώντας τον εν λόγω γλωσσικό κώδικα. Όσο καλύτερη γνώση της γλώσσας έχει κάποιος, σε τόσο περισσότερες κοινωνικές περιστάσεις μπορεί να μετέχει χρησιμοποιώντας τη γλώσσα με μεγαλύτερη ευχέρεια και, κυρίως, με μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα για να πετύχει συγκεκριμένους επικοινωνιακούς στόχους. Έτσι λοιπόν ο μαθητής καλείται να αναπτύξει, σε ορισμένα στάδια εκπαίδευσης, τις απαραίτητες δεξιότητες ώστε να διαβάζει, να γράφει, να μιλά και να καταλαβαίνει τι λένε ομιλητές της ξένης γλώσσας σε κοινωνικά, επαγγελματικά και εκπαιδευτικά περιβάλλοντα. Καλείται, επιπλέον, να αξιοποιήσει τη γλωσσική εμπειρία του και την ικανότητά του να σκέφτεται κριτικά προκειμένου να συνδέσει την ξένη γλώσσα με τη μητρική του για να είναι σε θέση να λειτουργήσει ως διαμεσολαβητής μεταφέροντας πληροφορίες από τη μία γλώσσα στην άλλη.

Η ΘΕΩΡΗΣΗ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΠΟΥ ΥΙΟΘΕΤΕΙ ΤΟ ΕΠΣ-ΞΓ

Το ΕΠΣ-ΞΓ εστιάζει στη θεώρηση της γλώσσας ως συστήματος σημείωσης το οποίο επιτρέπει στους ομιλητές να ανταλλάσσουν κοινωνικά προσδιορισμένα νοήματα και να επικοινωνούν σε ποικίλες κοινωνικές περιστάσεις. Προχωρώντας πέρα από (χωρίς ωστόσο να απορρίπτει) την παραδοσιακή μελέτη του γλωσσικού συστήματος ως συνόλου κανόνων οι οποίοι ορίζουν την ορθότητα των γλωσσικών δομών, το ΕΠΣ-ΞΓ εμπνέεται από σύγχρονες θεωρητικές προσεγγίσεις οι οποίες μελετούν τη λειτουργία της γλώσσας στα επικοινωνιακά περιβάλλοντα όπου χρησιμοποιείται.

Η γλώσσα δεν έχει να κάνει μόνον με τις λέξεις και τους τρόπους με τους οποίους αυτές συνδυάζονται. Ο λόγος είναι το μέσο με το οποίο σκεφτόμαστε και επικοινωνούμε τις σκέψεις μας. Από τη σκοπιά της επικοινωνίας, οι γλωσσικές μονάδες (λέξεις, φράσεις, προτάσεις) δεν σημαίνουν κάτι από μόνες τους. Οι σημασίες και τα νοήματα αναπτύσσονται στις υλικές πραγματώσεις του λόγου, τα *κείμενα*, και προσδιορίζονται βάσει των γλωσσικών επιλογών που κάνουν οι ομιλητές στο πλαίσιο επικοινωνιακών πράξεων για τις οποίες παράγονται προφορικά και γραπτά κείμενα. Τη γλώσσα, δηλαδή, την αντιλαμβανόμαστε ως κοινωνική πρακτική και όχι ως σύστημα αυτόνομων νοημάτων.

Η έννοια του κειμένου είναι κεντρική στην προσέγγιση του ΕΠΣ-ΞΓ. Η λέξη *κείμενο* δεν περιορίζεται στην καθημερινή της σημασία, η οποία αφορά στο γραπτό έργο, αλλά χρησιμοποιείται για κάθε αυτόνομη οντότητα γραπτού ή προφορικού λόγου. Χαρακτηρίζουμε κείμενο μια μονάδα νοήματος με ενότητα και αυτάρκεια, που χρησιμοποιείται σε ορισμένες συνθήκες για να επιτελέσει ορισμένη επικοινωνιακή λειτουργία. Ένα κείμενο περιλαμβάνει συνήθως μια αλληλουχία εκφωνημάτων. Ο όρος εκφώνημα αναφέρεται στην υλική πραγμάτωση της γλωσσικής μονάδας της πρότασης. Δηλώνει δηλαδή την πρόταση μέσα στα ευρύτερα συμφραζόμενα στα οποία εκφωνείται. Στην πραγματικότητα, ακόμη και ένα εκφώνημα (λ.χ. «Χαίρετε», «Πρόσεχε!», «Έξοδος κινδύνου», «Παραδοσιακό φαγητό – παραδοσιακή απόλαυση») μπορεί, στο περιβάλλον

στο οποίο έχει παραχθεί, να αποτελεί μία νοηματική και επικοινωνιακή ενότητα και, συνεπώς, ένα κείμενο.

Πρέπει να υπογραμμιστεί ότι τα κείμενα δεν είναι απλές ακολουθίες εκφωνημάτων αλλά οργανικά σύνολα λόγου με ορισμένη δομή. Τα συστατικά στοιχεία ενός κειμένου συνδέονται με ορισμένες σχέσεις μεταξύ τους καθώς και με το σύνολο. Η οργάνωση και σύνδεση των εκφωνημάτων εξασφαλίζει την κειμενική συνοχή ενώ η συνάφεια των εκφραζόμενων νοημάτων προσδιορίζει το βαθμό συνεκτικότητας ενός κειμένου.

Τα κείμενα, όπως και τα επιμέρους εκφωνήματα, είναι άρρηκτα συνδεδεμένα με το άμεσο φραστικό περιβάλλον τους, δηλαδή τα γλωσσικά συμφραζόμενα που προηγούνται και έπονται. Για παράδειγμα, το εκφώνημα «Απολογήθηκε για το γεγονός ότι...» λειτουργεί διαφορετικά στο κειμενικό περιβάλλον ενός δικαστικού εγγράφου και διαφορετικά στο περιβάλλον ενός κειμένου καθημερινής διαπροσωπικής επικοινωνίας. Η λειτουργία ενός κειμένου βρίσκεται επιπλέον σε διαλεκτική σχέση με το μη γλωσσικό περιβάλλον χρήσης του, δηλαδή με τις χωροχρονικές παραμέτρους της κοινωνικής περίπτωσης για την οποία παράγεται και τις γνώσεις, στάσεις, προθέσεις των συμμετεχόντων σε αυτή (ομιλητών). Για παράδειγμα, η επικοινωνιακή λειτουργία μιας επιστολής σχετίζεται με το θέμα στο οποίο αναφέρεται, το σκοπό για τον οποίο έχει γραφτεί, την ταυτότητα ή ιδιότητα του συντάκτη αλλά και του αποδέκτη, κ.λπ. Ομοίως, ένα εκφώνημα όπως λ.χ. «Κάνει κρύο» μπορεί να λειτουργεί ως δήλωση, ή και ως έμμεση παράκληση ή προσταγή (να κλείσει κάποιος το παράθυρο), ανάλογα με την πρόθεση του ομιλητή έτσι όπως αυτή δηλώνεται από παραγλωσσικά στοιχεία (λ.χ. επιτονισμό).

Σύμφωνα με τη θεωρητική προσέγγιση του ΕΠΣ-ΞΓ, ο μαθητής που μαθαίνει μια ξένη γλώσσα πρέπει να βοηθιέται ώστε σταδιακά να αποκτά την ικανότητα και την εμπειρία να κατανοεί και να παράγει διάφορους τύπους κειμένων (λ.χ. ένα email, μια συνταγή, ένα βιογραφικό, μια επιστολή, κ.λπ.), τα οποία συνδέονται με ορισμένο γλωσσικό (κειμενικό) αλλά και εξωγλωσσικό περιβάλλον. Να μαθαίνει επίσης να αναγνωρίζει και να αξιοποιεί τα γλωσσικά μέσα (λεξιλογικά, γραμματικά, κ.λπ.) και τις επιλογές εκείνες που εξυπηρετούν τη διάταξη των πληροφοριών (συνοχή) και τη νοηματική συνάφεια (συνεκτικότητα) του κειμένου.

ΜΑΘΗΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΞΕΝΗ ΓΛΩΣΣΑ

Όπως ήδη αναφέρθηκε παραπάνω, η εκμάθηση της ξένης γλώσσας συνδέεται στο ΕΠΣ-ΞΓ με την ανάπτυξη *γραμματισμών* και *πολυγραμματισμών*. Συγκεκριμένα, η έννοια του γλωσσικού γραμματισμού αναφέρεται στην ικανότητα του ατόμου να επικοινωνεί, κατανοώντας και παράγοντας νοήματα με διάφορους τρόπους σημείωσης και με τρόπο που είναι κατάλληλος για την κάθε περίπτωση. Περιλαμβάνει δηλαδή τις ικανότητες κατανόησης και παραγωγής γραπτών και προφορικών κειμένων, αλλά δεν περιορίζεται σε αυτές. Η ανάπτυξη γραμματισμών συνεπάγεται τη γνώση της λειτουργίας των στοιχείων σημείωσης και την ικανότητα να κάνει κανείς τις κατάλληλες επιλογές προκειμένου να αντεπεξέρχεται με επιτυχία σε ορισμένες ανάγκες επικοινωνίας. Η γλωσσική επίγνωση και ικανότητα αφορά σε ποικίλα επίπεδα της γλώσσας: φωνητικό, φωνολογικό, ορθογραφικό, λεξιλογικό, γραμματικό, σημασιολογικό, πραγματολογικό, και

κοινωνιογλωσσολογικό. Οι επιλογές σε καθένα από αυτά τα επίπεδα προσδιορίζουν το βαθμό της επικοινωνιακής επάρκειας του ομιλητή, δηλαδή της ικανότητας επιτυχούς έκφρασης των νοημάτων σε ορισμένες περιστάσεις επικοινωνίας.

Στην προσέγγιση για τη γλωσσική εκπαίδευση την οποία υλοποιεί το ΕΠΣ-ΞΓ, σκοπός είναι, σύμφωνα με τις πρόσφατες οδηγίες του Συμβουλίου της Ευρώπης σχετικά με τη γλωσσομάθεια, να αναδειχθεί η σημασία της πολλαπλογλωσσίας στις σύγχρονες πολύγλωσσες και πολυπολιτισμικές κοινωνίες. Ο όρος πολλαπλογλωσσία (το να ξέρει κάποιος τρεις ή περισσότερες γλώσσες) διαφοροποιείται από τον όρο πολυγλωσσία που αναφέρεται σε ποικίλες γλώσσες που χρησιμοποιούνται (και αναγνωρίζονται) σε μια κοινωνία ή έναν κοινωνικό οργανισμό/θεσμό. Η προσέγγιση της πολλαπλογλωσσίας προχωρά πιο πέρα, εστιάζοντας στη λειτουργική σύνδεση των γλωσσικών κωδίκων που μαθαίνει κανείς και στην καλλιέργεια διαλεκτικής σχέσης μεταξύ τους. Η προσέγγιση αυτή στηρίζεται στην αντίληψη ότι οι γνώσεις για τις γλώσσες που μαθαίνει να χρησιμοποιεί ο άνθρωπος δεν είναι ανεξάρτητες αλλά επικοινωνούν μεταξύ τους και επηρεάζουν η μία την άλλη. Αυτή η αλληλεπίδραση είναι εμφανής, για παράδειγμα, στη διαμεσολαβητική λειτουργία της γλώσσας, όπου ο ομιλητής εναλλάσσει γλωσσικούς κώδικες προκειμένου να βοηθήσει ένα συνομιλητή του να κατανοήσει νοήματα σε μια γλώσσα που δεν γνωρίζει. Σε άλλες περιστάσεις, ο ομιλητής ενεργοποιεί τη γνώση που έχει κατακτήσει για ορισμένη γλώσσα προκειμένου να κατανοήσει ένα κείμενο σε μια γλώσσα που γνωρίζει λίγο ή καθόλου.

Η προσέγγιση της πολλαπλογλωσσίας υπηρετείται στο ΕΠΣ-ΞΓ με την υιοθέτηση ενός κοινού πλαισίου αναφοράς που δεν αντιμετωπίζει τις διαφορετικές γλώσσες ως απομονωμένα γνωστικά αντικείμενα, αλλά υιοθετεί μια ενιαία μεθοδολογία με τελικό στόχο την όσο το δυνατόν ομοιογενή ανάπτυξη ενός γλωσσικού ρεπερτορίου. Στο πλαίσιο αυτό, στο ΕΠΣ-ΞΓ θεωρείται εξίσου σημαντική και η σύνδεση της ξένης γλώσσας με το γλωσσικό κώδικα που χρησιμοποιεί κανείς για την καθημερινή επικοινωνία στο κοινωνικό περιβάλλον όπου ζει και σπουδάζει – την ελληνική γλώσσα. Η σύγκριση των δομών και η συστηματική διαπραγμάτευση των σημασιών και των νοημάτων όπως εκφράζονται σε διαφορετικούς κώδικες οδηγεί σε ουσιαστικότερη και βαθύτερη κατανόηση της φύσης της γλώσσας εν γένει και, συνεπώς, σε πιο επεξεργασμένη χρήση τόσο της ξένης γλώσσας όσο και της μητρικής.

Τέλος, το ΕΠΣ-ΞΓ δίνει ιδιαίτερη έμφαση στην έννοια του πολυγραμματισμού. Η έννοια αυτή συνδέεται με την ποικιλία μορφών κειμένου που παράγονται στα σύγχρονα περιβάλλοντα επικοινωνίας με χρήση γλωσσικών αλλά και μη γλωσσικών μέσων (λ.χ. εικόνων, διαγράμμάτων, χαρτών, ηχητικών δεδομένων, κ.λπ.). Στην εποχή των νέων τεχνολογιών της πληροφορίας και επικοινωνίας καθώς και των πολυμέσων, το ΕΠΣ-ΞΓ προωθεί συστηματικά τη διδασκαλία της χρήσης της γλώσσας σε ποικιλία γραπτών και προφορικών κειμένων – μονοτροπικών αλλά και πολυτροπικών. Χαρακτηρίζουμε «μονοτροπικό» το κείμενο το οποίο χρησιμοποιεί μόνο έναν τρόπο σημείωσης για τη μετάδοση μηνυμάτων, λ.χ. μόνο το γλωσσικό σύστημα ή μόνο το οπτικό (εικόνα). «Πολυτροπικό», αντίθετα, είναι το κείμενο που χρησιμοποιεί πλέον του ενός τρόπου σημείωσης (λ.χ. γλώσσα, εικόνα, ήχο, αφή). Η πολυτροπικότητα των κειμένων είναι ιδιαίτερα συχνό φαινόμενο στη σύγχρονη εποχή, όπου η γλωσσική σημείωση γίνεται

συνήθως παράλληλα και συμπληρωματικά με την οπτική ή/και την ακουστική. Σκοπός λοιπόν του ΕΠΣ-ΞΓ είναι η οργανική σύνδεση της ξένης γλώσσας με το σύνολο των γνώσεων και δεξιοτήτων που χρησιμοποιεί κανείς προκειμένου να δρα και να επικοινωνεί αποτελεσματικά σε σύγχρονα κοινωνικά περιβάλλοντα.

ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΕΠΙΓΝΩΣΗ ΚΑΙ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗΣ

Η γνώση της ξένης γλώσσας από τη σκοπιά της επικοινωνίας, την οποία υιοθετεί το ΕΠΣ-ΞΓ, αντιμετωπίζει τον χρήστη μιας γλώσσας ως κοινωνικό υποκείμενο, δηλ. ως μέλος ενός κοινωνικού συνόλου, όπου για να κατανοήσει και να γίνει κατανοητός από τα άλλα μέλη πρέπει να χρησιμοποιεί τη γλώσσα σύμφωνα με τους κοινωνικοπολιτισμικούς κανόνες οι οποίοι και τη γεννούν. Για να επιτευχθούν οι στόχοι που ορίζει το ΕΠΣ-ΞΓ σχετικά με το τι πρέπει να μπορεί να κάνει ο μαθητής σε κάθε επίπεδο γλωσσομάθειας απαιτείται η γλωσσική, κοινωνική και πολιτισμική επίγνωσή του. Δηλαδή, ο μαθητής πρέπει να ξέρει όχι μόνο πώς να συντάξει μια γραμματικά σωστή πρόταση, αλλά και ποιά δομή, ποιά λέξη (και σε ποιά μορφή της) είναι κατάλληλη για ποιά περίσταση επικοινωνίας. «Ξέρω μια γλώσσα» σημαίνει «έχω αναπτύξει σχετική επίγνωση ως προς τη δομή και τη λειτουργία της γλώσσας αυτής σε διαφορετικές κοινωνικές συνθήκες και περιστάσεις επικοινωνίας», καθώς η λειτουργία μιας γλώσσας είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με τον πολιτισμό που την παράγει και τον οποίον η γλώσσα αναπαράγει. Την επίγνωση αυτή την αποκτούμε χωρίς ιδιαίτερη διδακτική προσπάθεια όταν πρόκειται για τη μητρική μας γλώσσα. Την αποκτούμε μέσω της χρήσης της για να ανταποκριθούμε στις καθημερινές κοινωνικές και πρακτικές μας ανάγκες. Δεν είναι το ίδιο με μια ξένη γλώσσα και ιδιαίτερα όταν δεν τη χρησιμοποιούμε στο πλαίσιο των συνθηκών παραγωγής της. Εκεί χρειάζονται ιδιαίτερες γλωσσοπαιδαγωγικές προσπάθειες ώστε οι συνθήκες χρήσης της γλώσσας να αναπαραχθούν σε προσομοίωση. Φυσικά, με τον τρόπο αυτό, ο μαθητής αβίαστα αποκτά και ποικίλες κοινωνικές και πολιτισμικές γνώσεις.

Στην πραγματικότητα, με αφετηρία τη γλώσσα και τους τρόπους με τους οποίους αυτή κατηγοριοποιεί και κατασκευάζει την πραγματικότητα, ο μαθητής έρχεται σε επαφή με ένα νέο τρόπο αντίληψης του κόσμου και εμπλουτίζει τη γνώση του για την ανθρώπινη συμπεριφορά. Ας σημειωθεί ότι η σύνδεση των γλωσσικών κωδίκων και η διδασκαλία της γλώσσας σε συνδυασμό με τη γνώση σχετικά με τις ιστορικές και πολιτισμικές συνθήκες μέσα στις οποίες αυτή εξελίσσεται σχετίζεται επίσης και με τη συναφή έννοια της πολυπολιτισμικότητας. Σύμφωνα με το ΚΕΠΑ, «οι διάφορες κουλτούρες (εθνικές, τοπικές, κοινωνικές) στις οποίες το άτομο έχει αποκτήσει πρόσβαση [μέσω της γλώσσας] δεν συνυπάρχουν απλώς η μία δίπλα στην άλλη. Συγκρίνονται, αντιπαρατίθενται και αλληλεπιδρούν ενεργά δημιουργώντας μια εμπλουτισμένη, οργανικά συγκροτημένη πολλαπλο-πολιτισμική ικανότητα» (ΚΕΠΑ: 6). Η ανάδειξη της πολιτισμικής ιδιαιτερότητας σε σημαντική συνιστώσα της γλωσσικής εκπαίδευσης είναι σημαντική για την προώθηση της αλληλοκατανόησης και ουσιαστικής επικοινωνίας μεταξύ των διαφόρων πολιτισμικών ομάδων και για την καλλιέργεια της διαπολιτισμικής επίγνωσης για την οποία έγινε λόγος πιο πάνω.

Σημαντική θέση στην καθημερινή επικοινωνία έχει και η διαμεσολάβηση –μια λειτουργία που απαιτεί την παράλληλη χρήση ενδογλωσσικών και διαγλωσσικών κωδίκων. Με απλά

λόγια, έχουμε *ενδογλωσσική* διαμεσολάβηση όταν λ.χ. διαβάσουμε τη συνταγή ενός φαρμάκου που δεν καταλαβαίνει ένας 13άχρονος (μολονότι είναι στη μητρική του γλώσσα) για να του πούμε τί να προσέξει ώστε να μην έχει παρενέργειες το φάρμακο και σε τί δόσεις να πάρει το φάρμακο. Έχουμε *διαγλωσσική* διαμεσολάβηση από την άλλη όταν λ.χ. ακούμε ένα Γαλλικό τραγούδι με μια φίλη που δεν καταλαβαίνει Γαλλικά και της λέμε σε τί αναφέρεται το τραγούδι ή της εξηγούμε σημεία που νομίζουμε πως θα τη συγκινήσουν.

Η διαμεσολάβηση από τη μια γλώσσα στην άλλη είναι δηλαδή μια καθημερινή κοινωνική πρακτική, η επιτυχία της οποίας εξασφαλίζει την αποτελεσματική συμμετοχή των ομιλητών στις νέες πολυπολιτισμικές και πολυγλωσσικές κοινωνίες.⁹ Σε γενικές γραμμές, οι ενέργειες της διαμεσολάβησης απαιτούν ο χρήστης της ξένης γλώσσας να είναι σε θέση να λειτουργήσει ως «ενδιάμεσος» σε μια περίπτωση επικοινωνίας και να εξηγήσει αυτά που άλλοι δεν καταλαβαίνουν γιατί δεν ξέρουν τη γλώσσα που χρησιμοποιείται ή δεν την ξέρουν τόσο καλά όσο απαιτείται για την περίπτωση.

Στρατηγικές τις οποίες θα πρέπει να μπορεί να αξιοποιήσει ο μαθητής της ξένης γλώσσας για να διαμεσολαβήσει αποτελούν αντικείμενο γνώσης του ΕΠΣ-ΞΓ που επιδιώκει την ανάπτυξη δεξιοτήτων παράλληλης χρήσης της Ελληνικής και της ξένης γλώσσας και αποτελεσματικής λειτουργίας του μαθητή ως διαμεσολαβητή.

Στο πλαίσιο του ΕΠΣ-ΞΓ, όπως και στο πλαίσιο των εξετάσεων του ΚΠΓ, οι μαθητές μαθαίνουν να *διαβάζουν* ένα ή περισσότερα κείμενα σε μια γλώσσα, να *αποκωδικοποιούν* τις πληροφορίες τους, να *επιλέγουν* τα πληροφοριακά στοιχεία που απαιτούνται για την επίτευξη του επικοινωνιακού τους στόχου και τελικά να *μεταφέρουν* στη γλώσσα-στόχο τα μηνύματα με τρόπο κατάλληλο για την επικοινωνιακή περίπτωση (με σκοπό δηλαδή να εξηγήσουν, να ενημερώσουν, να μεταδώσουν πληροφορίες). Έτσι, το *διαμεσολαβώ* δεν σημαίνει ‘αναπαράγω’ σε μια γλώσσα ένα κείμενο γραμμένο σε μια άλλη. Σημαίνει ‘κρίνω’, ‘επεξεργάζομαι’ και ‘ερμηνεύω’ νοήματα ενός κειμένου σε μια γλώσσα, ‘επιλέγω’ νοήματα που χρησιμεύουν για την επίτευξη του επικοινωνιακού στόχου και ‘μεταφέρω’ τελικά τις απαραίτητες πληροφορίες χρησιμοποιώντας την ξένη γλώσσα, με τρόπο κατάλληλο για την συγκεκριμένη περίπτωση επικοινωνίας.

Το ΕΠΣ-ΞΓ ορίζει τις ενέργειες στις οποίες πρέπει να μπορεί να προβεί ο μαθητής της ξένης γλώσσας σε κάθε επίπεδο γλωσσομάθειας όταν αναλαμβάνει το ρόλο του διαμεσολαβητή. Ο κατάλογος των δεικτών διαμεσολαβητικής χρήσης της γλώσσας είναι ιεραρχημένος και αποτελεί «οδηγό» για το είδος των δραστηριοτήτων στις οποίες θα πρέπει να ασκηθεί ο μαθητής κάθε επιπέδου. Η ιεράρχηση δε στηρίζεται στο ΚΕΠΑ, αφού παρόλο που εκεί τονίζεται η σημασία της διαμεσολάβησης στις

⁹ Η «διαμεσολάβηση» έγινε ευρέως γνωστή στο χώρο της γλωσσοδιδασκτικής το 2001 επειδή αναφέρεται στο ΚΕΠΑ, το οποίο την ορίζει ως μια διαδικασία που στοχεύει στην αναπαραγωγή στη γλώσσα-στόχο μηνυμάτων που έχουν αρχικά διατυπωθεί στη γλώσσα-πηγή για να διευκολυνθεί ή να αποκατασταθεί η επικοινωνία μεταξύ ατόμων με διαφορετικό γλωσσικό υπόβαθρο. Η γραπτή και προφορική διαμεσολάβηση παίζουν κεντρικό ρόλο στο σύστημα εξετάσεων του ΚΠΓ και συνεπώς έχουν σημαντική θέση και στο ΕΠΣ-ΞΓ που συνδέει την εκπαίδευση στο σχολείο με τις εξετάσεις πιστοποίησης της γλωσσομάθειας.

σύγχρονες πολυπολιτισμικές και πολυγλωσσικές κοινωνίες, δεν παρέχονται συγκεκριμένοι δείκτες επικοινωνιακής επάρκειας βάσει της διαμεσολάβησης. Στηρίζεται στη συστηματική έρευνα και ανάλυση:

- Δοκιμασιών διαμεσολάβησης που έχουν χρησιμοποιηθεί επιτυχώς στις εξετάσεις του ΚΠΓ (2003-2010), καθώς επίσης των γραπτών υποψήφιων στις εξετάσεις του ΚΠΓ, τα οποία μελετήθηκαν με σκοπό τον εντοπισμό των επιτυχημένων στρατηγικών που χρησιμοποιούν οι Έλληνες χρήστες της ξένης γλώσσας.¹⁰
- Διδακτικών-μαθησιακών δραστηριοτήτων διαμεσολάβησης σε εγχειρίδια και εκπαιδευτικά υλικά.
- Ενεργειών διαμεσολάβησης που αναφέρονται στο πόνημα το οποίο επιχειρεί λεπτομερή σκιαγράφηση του «Προφίλ» του χρήστη της γερμανικής ως ξένης γλώσσας.¹¹

ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΕΠΣ-ΞΓ

Είναι γεγονός ότι ακόμη και αν έχει εκπονηθεί ένα εξαιρετικό πρόγραμμα σπουδών, αν οι συνθήκες εφαρμογής του δεν είναι οι κατάλληλες, το πρόγραμμα δεν θα πετύχει τους στόχους του. Για την εφαρμογή του ΕΠΣ-ΞΓ είναι απαραίτητο να εξασφαλιστούν οι ακόλουθες συνθήκες ώστε να είναι όσο το δυνατόν πιο αποτελεσματική η εκμάθηση της ξένης γλώσσας στο δημόσιο σχολείο. Πρόκειται για ενέργειες που απαιτούν σωστό προγραμματισμό και όχι απαραίτητα πολλές πρόσθετες δαπάνες από τον κρατικό προϋπολογισμό:

- 1) Η ξένη γλώσσα να διδάσκεται σε ομάδες μαθητών που είναι στο ίδιο ή περίπου ίδιο επίπεδο γλωσσομάθειας. Δηλαδή, θα πρέπει με κατάλληλο προγραμματισμό και μελέτη να κατατεθεί στα σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ένα σχέδιο για το πώς θα λειτουργήσουν τμήματα (όχι με τη μορφή που λειτουργούν σήμερα) στα οποία να κατατάσσονται οι μαθητές σύμφωνα με το *πραγματικό* επίπεδο γλωσσομάθειάς τους. Στα τμήματα A1, A2, B1, B2, Γ1, Γ2 θα πρέπει να εγγράφονται μαθητές σύμφωνα με τη γλωσσική επάρκεια που έχουν στη γλώσσα που θα επιλέξουν –επάρκεια η οποία θα πρέπει να πριμοδοτείται (γιατί οι μαθητές δηλώνουν συνήθως χαμηλότερο από το πραγματικό τους επίπεδο για να εξασφαλίσουν καλύτερο βαθμό). Οι μαθητές θα μπορούν να κατατάσσονται στο κατάλληλο επίπεδο με διαγνωστικά τεστ και να μετακινούνται ανάμεσα στα επίπεδα ανάλογα με την πρόοδό τους. Σ' αυτά τα τμήματα η ηλικία των μαθητών δεν θα είναι περιοριστικός παράγοντας κατάταξης με εξαίρεση το δημοτικό όπου θα πρέπει η ομαδοποίηση να μην έχει πολύ μεγάλες ηλικιακές αποκλίσεις (το ανώτατο 2 χρόνια).

¹⁰ Η ανάλυση την οποία πραγματοποιεί, ως μέρος της Διδακτορικής της Διατριβής, η Μαρία Σταθοπούλου έχει λάβει υπόψη μέχρι στιγμής μόνο τις δοκιμασίες και τα δεδομένα των υποψηφίων στις εξετάσεις του ΚΠΓ στην Αγγλική.

¹¹ Πρόκειται για το *Profile Deutsch. Lernzielbestimmungen, Kannbeschreibungen und kommunikative Mittel für die Niveaustufen A1, A2, B1, B2, C1 und C2 des "Gemeinsamen europäischen Referenzrahmens für Sprachen"*. (Glaboniat, Müller, M., Rusch, M. Schmitz, Wertenschlag P, Lukas H. Langenscheidt: Berlin, München et al: 2005).

- 2) Ο αριθμός των μαθητών σε κάθε τάξη να είναι τόσοσ, ώστε αφενός να επιτρέπει την εξάσκηση κάθε μαθητή στην ξένη γλώσσα (αφού η εκμάθηση της γλώσσας γίνεται με τη χρήση της) και αφετέρου να δίνει τη δυνατότητα στον εκπαιδευτικό να εστιάσει στις τυχόν και κατά περίπτωση δυσκολίες ή τα ιδιαίτερα ενδιαφέροντα/ κίνητρα των μαθητών μιας τάξης.
- 3) Η αίθουσα και το σχολείο να διαθέτει κατάλληλη υλικοτεχνική υποδομή προκειμένου να αξιοποιηθούν τα διαθέσιμα υλικά εκμάθησης της ξένης γλώσσας, οι τεχνολογίες της πληροφορίας και επικοινωνίας (ΤΠΕ), κ.λπ. και να εφαρμοστούν σύγχρονες μέθοδοι και πρακτικές διδασκαλίας. Δηλαδή, σε κάθε σχολική μονάδα είναι αναγκαίο να υπάρχουν διαθέσιμοι υπολογιστές με πρόσβαση στο διαδίκτυο για το μάθημα της ξένης γλώσσας καθώς και βιντεοπροβολέας, ή διαδραστικός πίνακας με πρόσβαση στο διαδίκτυο.
- 4) Η συγγραφή ή η επιλογή διδακτικών εγχειριδίων από το ελεύθερο εμπόριο να γίνεται βάσει ενός συνολικού σχεδίου, αποτελεσματικού από πλευράς κόστους, αλλά και καταλληλότητας για τον Έλληνα χρήστη της πρώτης και της δεύτερης ξένης γλώσσας.
- 5) Να διασφαλίζεται η δυνατότητα επιλογής της δεύτερης ξένης γλώσσας, βάσει ενός αποτελεσματικού από πλευράς κόστους σχεδίου, ώστε να εξασφαλίζεται η ανταποδοτικότητα της δαπάνης του κράτους.
- 6) Να προγραμματίζεται αποτελεσματικότερα ο διορισμός εκπαιδευτικών για τη διδασκαλία της ξένης γλώσσας και ειδικά της δεύτερης, ώστε να υπάρχει ομαλή οργάνωση και ροή του προγράμματος διδασκαλίας, και να μη χάνονται πολλές από τις προβλεπόμενες ώρες σε ορισμένα σχολεία, ορισμένων περιοχών του τόπου.
- 7) Η τοποθέτηση ενός εκπαιδευτικού ξένης γλώσσας να μην είναι σε πάνω από δύο σχολεία, γιατί η απόδοσή του μειώνεται σημαντικά με συνέπεια εκπαίδευση χαμηλής ποιότητας. Για να καλύψει το ωράριό του ο εκπαιδευτικός και να καλυφθούν οι ανάγκες κάποιων σχολείων με το μικρότερο δυνατό κόστος θα μπορούσε ίσως να αξιοποιηθεί η τεχνολογία. Το Υπουργείο θα μπορούσε να αναθέσει σχετική μελέτη στα ΑΕΙ της χώρας.
- 8) Να υπάρχει δυνατότητα της προετοιμασίας των μαθητών μέσα στο σχολείο προκειμένου να λάβουν μέρος στις εξετάσεις του ΚΠΓ για πιστοποίηση της γλωσσομάθειάς τους.
- 9) Να γίνεται διαρκής (αυτο)αξιολόγηση του έργου των εκπαιδευτικών και με την παράλληλη παροχή κινήτρων να τους δίνονται δυνατότητες συνεχούς επιμόρφωσης ώστε να μπορούν (α) να προετοιμάζουν δικό τους υλικό και να αξιοποιούν τις ΤΠΕ, με προβλεπόμενο αποτέλεσμα την οικονομία και την ποιότητα του μαθήματος, (β) να χρησιμοποιούν προσεγγίσεις διαφοροποιημένης παιδαγωγικής και συγκεκριμένα το μάθημά τους να λαμβάνει υπόψη τα ατομικά χαρακτηριστικά των μαθητών (π.χ. τις γενικές γνώσεις, τα ενδιαφέροντα και τις κοινωνικοπολιτισμικές εμπειρίες τους, τα κίνητρα που έχουν για μάθηση, τις στάσεις και πεποιθήσεις τους για τη γλώσσα, τις στρατηγικές μάθησης που έχουν αναπτύξει, και τις μαθησιακές δυσκολίες που μπορεί να αντιμετωπίζουν ορισμένα άτομα).

- 10) Να υπάρχει αντιστοίχιση των ωρών διδασκαλίας και μάθησης με το αναμενόμενο αποτέλεσμα.

ΓΕΝΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΕΠΣ-ΞΓ

Οι γενικοί στόχοι του ΕΠΣ-ΞΓ αφορούν τα επίπεδα επικοινωνιακής επάρκειας, σύμφωνα με την 6βαθμη κλίμακα του Συμβουλίου της Ευρώπης (ΣτΕ). Οι στόχοι αυτοί διατυπώνονται ως ενέργειες ή δράσεις. Στην ουσία πρόκειται για έξι περιληπτικές περιγραφές σχετικά με τα γενικά επικοινωνιακά χαρακτηριστικά του χρήστη της ξένης γλώσσας, βάσει των οποίων μπορεί να θεωρηθεί ο μαθητής επαρκής χρήστης της γλώσσας στα επίπεδα Α1, Α2, Β1, Β2, Γ1 και Γ2.

Οι στήλες είναι χρωματικά σηματοδοτημένες και ανά δύο επίπεδα υπάρχει χρωματικός συσχετισμός εφόσον, ουσιαστικά, τα επίπεδα γλωσσομάθειας, όπως ορίζονται από το ΣτΕ, κατηγοριοποιούνται σε τρία βασικά επίπεδα και έξι υπο-επίπεδα ως εξής:

ΓΕΝΙΚΑ ΕΠΙΠΕΔΑ ΓΛΩΣΣΟΜΑΘΕΙΑΣ		ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΕΠΙΠΕΔΑ ΓΛΩΣΣΟΜΑΘΕΙΑΣ	
Α	Βασικός χρήστης της γλώσσας	A1	Στοιχειώδης γνώση
		A2	Βασική γνώση
Β	Ανεξάρτητος χρήστης της γλώσσας	B1	Μέτρια γνώση
		B2	Καλή γνώση
Γ	Ικανός χρήστης της γλώσσας	Γ1	Πολύ καλή γνώση
		Γ2	Άριστη γνώση

- ◆ Για περιληπτική περιγραφή των δεικτών βλ. Γενικοί δείκτες επικοινωνιακής επάρκειας
- ◆ Για λεπτομερή περιγραφή των δεικτών βλ. Αναλυτικοί δείκτες επικοινωνιακής επάρκειας

ΕΠΙΤΕΥΞΗ ΣΤΟΧΩΝ ΚΑΙ ΤΟ ΩΡΟΛΟΓΙΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Ανάλογα με τις ώρες του σχολικού προγράμματος που δίνονται για το μάθημα της πρώτης και της δεύτερης ξένης γλώσσας, οι μαθητές θα μπορούν να φτάσουν στο αντίστοιχο επίπεδο γλωσσομάθειας. Αυτό αποτελεί μια καινοτομία του ΕΠΣ-ΞΓ, που λαμβάνει υπόψη μελέτες οι οποίες έχουν γίνει υπολογίζοντας πόσες ώρες καθοδηγούμενης μελέτης χρειάζεται ένα άτομο για να αποκτήσει την επίγνωση και τις δεξιότητες που απαιτούνται ώστε να μπορεί να κάνει, χρησιμοποιώντας την ξένη γλώσσα, αυτά που δηλώνονται περιληπτικά σε αυτό το κεφάλαιο και αναλυτικότερα στο επόμενο. Συνήθως στα προγράμματα σπουδών ορίζονται οι στόχοι, χωρίς να έχουν γίνει μελέτες σχετικά με το πόσες ώρες απαιτούνται για να επιτευχθούν οι στόχοι αυτοί από το μαθητικό πληθυσμό για τον οποίον έχουν οριστεί, και χωρίς να λαμβάνονται υπόψη οι συνθήκες διδασκαλίας και μάθησης. Έτσι, όταν οι στόχοι δεν επιτυγχάνονται, η ευθύνη δεν καταλογίζεται στους μη ρεαλιστικούς στόχους σε σχέση

με τις ώρες που έχουν προγραμματιστεί στο ωρολόγιο πρόγραμμα, αλλά στους μαθητές, τους εκπαιδευτικούς, στα βιβλία, κ.λπ.

Σύμφωνα με μελέτη του Τμήματος Σύγχρονων Γλωσσών του ΣτΕ, ο Μέσος Όρος (Μ.Ο.) ωρών καθοδηγούμενης μελέτης που απαιτούνται, για να φτάσει κάποιος σε ένα από τα έξι επίπεδα γλωσσομάθειας σε μια ξένη γλώσσα, είναι οι εξής:

ΕΠΙΠΕΔΟ:		A1	A2	B1	B2	Γ1	Γ2
Σύνολο ωρών	Μ.Ο.	100	200	400	600	800	1.200

Οι ώρες που προβλέπονται στον πιο πάνω πίνακα έχουν υπολογιστεί για περιπτώσεις που η διδασκαλία και η μάθηση γίνεται υπό ιδανικές συνθήκες, με έφηβους ή ενήλικες μαθητές που διαθέτουν κίνητρα για να μάθουν τη γλώσσα που μελετούν. Άρα στις προβλεπόμενες από το ΣτΕ πρέπει να προστεθούν οι ώρες που απαιτούνται όταν το μάθημα της ξένης γλώσσας δεν γίνεται κάτω από ιδανικές συνθήκες. Δηλαδή, όταν οι μαθητές είναι παιδιά και δεν έχουν κάποιο ιδιαίτερο κίνητρο ή ενδιαφέρον για τα μαθήματα του σχολείου, όταν είναι ο αριθμός των μαθητών μιας τάξης είναι μεγάλος και δεν υπάρχει αρκετός χρόνος να εξασκηθούν όλοι στη γλώσσα, κ.λπ. όταν χάνονται διδακτικές ώρες, οι οποίες έτσι κι αλλιώς πρέπει να υπολογιστούν ως 40-45 λεπτά της ώρας και όχι ως ολόκληρες ώρες 60 λεπτών. Οι ώρες χάνονται είτε γιατί το μάθημα δεν αρχίζει με την έναρξη του σχολικού έτους λόγω ελλείψεων σε εκπαιδευτικό προσωπικό, είτε για άλλους λόγους (λ.χ. σχολικές γιορτές και προετοιμασία γι' αυτές, αργίες, συνελεύσεις και εκλογές συνδικάτων, εκδρομές κ.λπ.)

Άρα, στο πλαίσιο του ελληνικού σχολείου - και πάλι υπό ιδανικές συνθήκες - οι ώρες του ωρολογίου προγράμματος που απαιτούνται για να φτάσει κάποιος στο καθένα από τα επίπεδα γλωσσομάθειας είναι κατά προσέγγιση οι εξής:

ΕΠΙΠΕΔΟ:		A1	A2	B1	B2	Γ1	Γ2
Σύνολο διδακτικών ωρών		115	230	460	720	1.040	1.680

Έτσι λοιπόν το επίπεδο στο οποίο θα φτάσει ο απολύτως ικανός μαθητής σε μια ξένη γλώσσα εξαρτάται τόσο από την κατανομή των ωρών του ωρολογίου προγράμματος, την οποία αποφασίζει το Υπουργείο Παιδείας ανάλογα με το διαθέσιμο προσωπικό, όσο και από το ποιά μαθήματα ορίζονται ως υποχρεωτικά ή μη.

Με βάση τα παραπάνω, οι απαιτήσεις της πολιτείας σχετικά με το επίπεδο γλωσσομάθειας που αποκτούν οι μαθητές στο σχολείο θα πρέπει να είναι σε απόλυτη συνάρτηση με τις ώρες διδασκαλίας της ξένης γλώσσας, με τα κίνητρα που δίνονται στους μαθητές για να ανταποκριθούν στα ζητούμενα (π.χ. τη βαρύτητα του μαθήματος για την εισαγωγή σε ΑΕΙ) και βέβαια και με τον βαθμό ομοιογένειας των γνώσεων των μαθητών μιας τάξης στην ξένη γλώσσα, όπως συμβαίνει με όλα τα άλλα μαθήματα στο σχολείο. Στα διάφορα μαθήματα του σχολείου (μαθηματικά, ιστορία, θρησκευτικά, φυσική, κ.λπ.) μπορεί οι μαθητές μιας

τάξης να έχουν διαφορετικό μαθησιακό «στυλ» και δείκτη ευφυΐας, διαφορετικές γενικές γνώσεις και εμπειρίες, μπορεί να διαφέρουν ακόμα και ως προς τα κίνητρα που έχουν για μάθηση, αλλά οι ειδικές γνώσεις τους ως προς το αντικείμενο του κάθε μαθήματος είναι περίπου οι ίδιες. Αυτό δεν συμβαίνει με τις ξένες γλώσσες, αφού η γλωσσική επάρκεια των μαθητών μιας τάξης μπορεί να διαφέρει σημαντικά γιατί άλλα παιδιά πηγαίνουν σε κέντρα ξένων γλωσσών και άλλα όχι, άλλα ξεκινούν πολύ νωρίς την εκμάθηση της γλώσσας και κάνουν πολλές ώρες και άλλα λιγότερες, κ.ο.κ.

Ολοκληρώνοντας την Υποχρεωτική Εκπαίδευση (ΥΕ), βάσει των ωρών που θα διδάσκεται την πρώτη ξένη γλώσσα στο «Νέο Σχολείο», ο μαθητής μπορεί να φτάσει maximum στο επίπεδο Γ1. Για τον λόγο αυτό, το ΕΠΣ-ΞΓ για την ΥΕ περιλαμβάνει τους δείκτες επικοινωνιακής επάρκειας μέχρι το επίπεδο Γ1.

Συνολικά, με δεδομένες τις ώρες που έχει ανακοινωθεί πως θα διδάσκονται την πρώτη και δεύτερη ξένη γλώσσα οι μαθητές που θα εφαρμόσουν το ΕΠΣ-ΞΓ τα αμέσως επόμενα χρόνια, οι απαιτήσεις από τη σχολική εκπαίδευση για το minimum-maximum της επικοινωνιακής τους επάρκειας είναι οι εξής:

	ΣΤ΄ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ	Γ΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ
Αγγλικά	A2-B1	B2-Γ1
Γαλλικά	A1	A2-B1
Γερμανικά	A1	A2-B1
Ιταλικά	---	A1-A2
Ισπανικά	---	A1-A2

ΠΕΡΙΛΗΠΤΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΗΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ

Ακολουθούν οι περιληπτικές περιγραφές των επικοινωνιακών ενεργειών ή δράσεων που θα πρέπει να μπορεί να κάνει ο μαθητής ώστε να θεωρηθεί από άλλους ή να θεωρήσει τον εαυτό του επαρκή χρήστη αυτού του επιπέδου.

Οι μαθητές των επιπέδων **A1** και **A2** πρέπει να μπορούν:

A1	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Να κατανοούν και να παράγουν απλής δομής προτάσεις για να καλύψουν ανάγκες της καθημερινής ζωής, με λέξεις ευρείας χρήσης και τυποποιημένες εκφράσεις της καθημερινότητας. ▪ Να χαιρετούν, να συστήνονται, να δίνουν ή να ζητούν πληροφορίες για τον εαυτό τους, να ευχαριστούν, να κατονομάζουν αντικείμενα, να περιγράφουν ένα χώρο, άτομο, κ.λπ. με πολύ απλές δομές. ▪ Να κάνουν διάλογο (σε προσομοίωση) με ομιλητές που γνωρίζουν καλά τη γλώσσα-στόχο προκειμένου να εξυπηρετήσουν βασικές ανάγκες επικοινωνίας υπό την προϋπόθεση ότι ο συνομιλητής τους μιλάει αργά και είναι πρόθυμος να βοηθήσει την επικοινωνία. ▪ Να αποδίδουν στην Ελληνική ένα μήνυμα που είναι στην ξένη γλώσσα.
-----------	---

A2	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Να κατανοούν και να παράγουν σύντομα και πολύ απλά δομημένα κείμενα που αφορούν δραστηριότητες καθημερινής ρουτίνας. ▪ Να περιγράφουν καθημερινές τους συνήθειες ή να δίνουν πληροφορίες για πλευρές του άμεσου περιβάλλοντός τους (π.χ. για το χώρο διαβίωσης ή εργασίας τους, για την οικογένειά τους, κ.λπ.). ▪ Να επικοινωνούν (σε προσομοίωση) ομιλητές που γνωρίζουν καλά τη γλώσσα-στόχο, ανταλλάσσοντας πληροφορίες για ζητήματα προσωπικού ενδιαφέροντος και άμεσης ανάγκης. ▪ Να διατυπώνουν γραπτά ή προφορικά μια πληροφορία στην ξένη γλώσσα με ερέθισμα φράση ή σύντομο κείμενο στην Ελληνική.
-----------	---

Οι μαθητές των επιπέδων **B1 και B2** πρέπει να μπορούν:

B1	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Να κατανοούν και να παράγουν απλά δομημένα και σαφή κείμενα για ζητήματα που σχετίζονται με τομείς προσωπικού ενδιαφέροντος, όπως εργασία, εκπαίδευση, αναψυχή. ▪ Να αφηγούνται γεγονότα, να περιγράφουν εμπειρίες, προσωπικά τους σχέδια και να εξηγούν τις απόψεις τους. ▪ Να συμμετέχουν χρησιμοποιώντας την ξένη γλώσσα (σε προσομοίωση) σε συνήθειες περιστάσεις διαπροσωπικής επικοινωνίας (σε ταξίδια στο εξωτερικό, σε συνομιλία με ξένους επισκέπτες στη χώρα, σε χώρους εργασίας ή αναψυχής). ▪ Να παράγουν σύντομα και απλά δομημένα, γραπτά και προφορικά, μηνύματα στην ξένη γλώσσα, βασισμένα σε προφορικά μηνύματα ή απλά γραπτά κείμενα στην Ελληνική, ή και αντίστροφα.
B2	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Να κατανοούν τις βασικές ιδέες/πληροφορίες σύνθετων κειμένων, τα οποία μπορεί να περιλαμβάνουν αφηρημένες έννοιες σχετικές με ποικίλους τομείς κοινωνικής εμπειρίας ή και τεχνικές πληροφορίες (π.χ. πώς να χρησιμοποιήσει κάποιος μια ηλεκτρική συσκευή). ▪ Να παράγουν λεπτομερή, ορθά δομημένα και συνεκτικά κείμενα σχετικά με μια ευρεία γκάμα θεμάτων, αναπτύσσοντας κατάλληλη επιχειρηματολογία προκειμένου να υποστηρίξουν τις θέσεις τους ή αναφέροντας τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα μιας άποψης. ▪ Να συζητούν (σε προσομοίωση) στη γλώσσα-στόχο με σαφήνεια, με αμεσότητα και ευχέρεια για ζητήματα που αφορούν τους νέους και τους ενήλικες πολίτες της δικής τους ή μιας ξένης κοινωνίας. ▪ Να επιλέγουν πληροφορίες σχετικές με τον επικοινωνιακό τους στόχο από ένα ή περισσότερα κείμενα γραπτού ή προφορικού λόγου στην Ελληνική ώστε να παράγουν ένα σχετικά σύνθετο κείμενο στην ξένη γλώσσα ή αντίστροφα.

Οι μαθητές των επιπέδων **G1 και G2** πρέπει να μπορούν:

Γ1	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Να κατανοούν απαιτητικά κείμενα που μπορεί να είναι μεγάλης έκτασης, με σύνθετα νοήματα, τα οποία ίσως να πρέπει να συνάγουν. ▪ Να παράγουν συνεκτικά κείμενα για κοινωνικούς, ακαδημαϊκούς και επαγγελματικούς σκοπούς οργανώνοντας τα επιμέρους νοήματα, ανακεφαλαιώνοντας όπου είναι απαραίτητο και κάνοντας τις κατάλληλες κάθε φορά υφολογικές επιλογές. ▪ Να επικοινωνούν με ευχέρεια και αμεσότητα, προσαρμόζοντας τις γλωσσικές τους επιλογές στο σκοπό και την περίσταση επικοινωνίας. ▪ Να επιλέγουν πληροφορίες σχετικές με τον επικοινωνιακό τους στόχο από ελληνικά κείμενα ώστε να παράγουν κείμενο στην ξένη γλώσσα το οποίο θα ενσωματώνει επαρκώς τις πληροφορίες του αρχικού κειμένου.
----	---

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΗΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ

ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΗΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ ΣΤΟ ΕΠΣ-ΞΓ ΚΑΙ ΣΤΟ ΚΠΓ

Το πεδίο αυτό παρουσιάζει τους στόχους για κάθε ένα από τα έξι επίπεδα γλωσσομάθειας λεπτομερώς. Πρόκειται για αναλυτικές δηλώσεις σχετικά με τις δράσεις ή ενέργειες που πρέπει να μπορεί να κάνει ο μαθητής για να θεωρηθεί επαρκής χρήστης της γλώσσας σε κάθε ένα από τα (υπο)επίπεδα. Η κάθε δήλωση είναι ένας «περιγραφικός» δείκτης επικοινωνιακής επάρκειας του μαθητή.

Οι δείκτες που περιλαμβάνονται στο ΕΠΣ-ΞΓ έχουν σταθμιστεί και προδιαγραφεί βάσει ερευνητικών αποτελεσμάτων από μελέτες με Έλληνες χρήστες της ξένης γλώσσας. Υποστηρίζονται, συγκεκριμένα, από δεδομένα από το ΚΠΓ, με το οποίο συνάδει το ΕΠΣ-ΞΓ, στο πλαίσιο σύνδεσης της ξενόγλωσσης εκπαίδευσης στο σχολείο κατά επίπεδα γλωσσομάθειας με την πιστοποίησή της κατόπιν των εξετάσεων του ΚΠΓ.

Οι δράσεις ή ενέργειες που περιγράφονται σε αυτό το κεφάλαιο είναι *συνεπείς* με τις προδιαγραφές του ΚΠΓ αλλά *διαφέρουν* από τους συγκεκριμένους δείκτες επικοινωνιακής επάρκειας του ΚΠΓ, αφού οι τελευταίοι εξυπηρετούν διαφορετικό σκοπό. Οι δείκτες του ΚΠΓ ορίζουν τη χρήση της γλώσσας που πρέπει να μπορεί να κάνει ο υποψήφιος τη στιγμή των εξετάσεων, σύμφωνα με τις ενότητες των εξετάσεων και τις κατηγορίες των θεμάτων, τα οποία είναι ανάλογα με το επίπεδο γλωσσομάθειας στο οποίο ο υποψήφιος επιθυμεί να πιστοποιηθεί. Έτσι, ενώ οι εξετάσεις του ΚΠΓ «μετρούν» το αν ο υποψήφιος του Χ επιπέδου μπορεί να αντεπεξέλθει σε συγκεκριμένου τύπου δοκιμασίες (οι αναλυτικοί δείκτες των οποίων περιλαμβάνονται στις προδιαγραφές του συστήματος), το ΕΠΣ-ΞΓ ορίζει ποιές δράσεις ή ενέργειες θα πρέπει να εκπαιδευτεί να κάνει ο μαθητής σε κάθε επίπεδο, γενικά. Ορίζει επίσης «πόσο καλά» πρέπει να μπορεί να κάνει τις ενέργειες αυτές, δηλ. ποιά γλωσσικά μέσα πρέπει να μπορεί να χρησιμοποιήσει –ανάλογα με το επίπεδό του– για να επιτελέσει τις επικοινωνιακές ενέργειες ή δράσεις με τον αποτελεσματικότερο τρόπο.

Σημειώνεται ότι οι δείκτες επικοινωνιακής επάρκειας του ΚΠΓ για κάθε επίπεδο είναι σε απόλυτο συσχετισμό με τις ενότητες του ΚΠΓ, οι οποίες εξετάζουν τα εξής:

- ◆ [Ενότητα 1] Κατανόηση γραπτού λόγου και γλωσσική επίγνωση
- ◆ [Ενότητα 2] Παραγωγή γραπτού λόγου και γραπτή διαμεσολάβηση
- ◆ [Ενότητα 3] Κατανόηση προφορικού λόγου
- ◆ [Ενότητα 4] Παραγωγή προφορικού λόγου και προφορική διαμεσολάβηση.

Οι δράσεις/ ενέργειες του ΕΠΣ-ΞΓ τις οποίες συναντά ο αναγνώστης αμέσως παρακάτω, ενέργειες δηλαδή που πρέπει οι μαθητές να μάθουν να κάνουν προκειμένου να θεωρηθούν επαρκείς χρήστες της ξένης γλώσσας στο κάθε επίπεδο, αφορούν τις εξής επικοινωνιακές δραστηριότητες:

- ◆ Κατανόηση γραπτού λόγου
- ◆ Παραγωγή γραπτού λόγου και γραπτή διάδραση
- ◆ Γραπτή διαμεσολάβηση
- ◆ Κατανόηση προφορικού λόγου
- ◆ Παραγωγή προφορικού λόγου και προφορική διάδραση
- ◆ Προφορική διαμεσολάβηση

ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΗΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ ΚΑΙ Η ΧΡΗΣΗ ΤΩΝ ΤΠΕ

Μολονότι ένα σημαντικό κομμάτι της επικοινωνίας των νέων σήμερα γίνεται με την χρήση των Τεχνολογιών Επικοινωνίας και Πληροφορίας (ΤΠΕ) και η καθημερινή τους πραγματικότητα τους επιτρέπει να δουν περισσότερα κείμενα σε οθόνη παρά σε χαρτί, δείκτες επικοινωνιακής επάρκειας αξιοποιώντας τα ΤΠΕ δεν περιλαμβάνονται ούτε στις προδιαγραφές του ΚΠΓ –αφού μέχρι σήμερα οι εξετάσεις γίνονται σε έντυπη μορφή– αλλά ούτε και στο *Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς για τις Γλώσσες*.

Το ΕΠΣ-ΞΓ είναι το πρώτο σχολικό πρόγραμμα σπουδών που επιχειρεί να εντάξει ενδεικτικά κάποιους δείκτες επικοινωνιακής επάρκειας με ΤΠΕ κατά επίπεδο γλωσσομάθειας. Δηλαδή, επιχειρεί να συμπεριλάβει στο σύστημα διαβάθμισης των επιπέδων γνώσης της ξένης γλώσσας *περιγραφητές* που έχουν σχέση με την χρήση των νέων τεχνολογιών στην επικοινωνία. Ωστόσο, επειδή δεν υπάρχει προηγούμενο στη διεθνή ή ελληνική βιβλιογραφία, απαιτείται διερεύνηση των πρακτικών των ελλήνων μαθητών και έρευνα για την στάθμισή τους.

Η έρευνα θα γίνει στη διάρκεια της πιλοτικής εφαρμογής, έχοντας ως ένα πρώτο ερέθισμα τους δείκτες που παραδειγματικά έχουν ενταχθεί στους αναλυτικούς δείκτες που ακολουθούν.

Ενδεικτικά για την κατανόηση γραπτού λόγου, θα μπορούσαμε να προτείνουμε τα παρακάτω ως βάση για περαιτέρω εμπλουτισμό των δεικτών:

ΕΠΙΠΕΔΟ Α1

Οι μαθητές πρέπει να είναι σε θέση:

Κατανόηση Γραπτού Λόγου

01. Να κατανοούν που αναφέρεται ένα σύντομο, πολύ απλά δομημένο

- πληροφοριακό ή περιγραφικό κείμενο αυθεντικού λόγου (ανακοίνωσης, πινακίδας, καταλόγου, αφίσας, σημειώματος, ηλεκτρονικής επιστολής) το οποίο αναφέρεται σε τυπικές καταστάσεις ή ανάγκες της καθημερινής ζωής.
02. Να εντοπίζουν συγκεκριμένες πληροφορίες σε λίστες ή σύντομα κείμενα με περιορισμένο λεξιλόγιο, απλές γραμματικές δομές και τυποποιημένα προτασιακά σχήματα.
 03. Να απαντούν στα Ελληνικά σε ερωτήσεις που αφορούν συγκεκριμένα νοήματα του ξενόγλωσσου κειμένου.
 04. Να κατανοούν απλές προτάσεις οδηγιών (π.χ. πώς να κατασκευάσει κανείς κάτι) ή κατευθύνσεων (π.χ. πώς να πάει από το σημείο Χ στο Υ με τα πόδια ή με μέσο μεταφοράς), ή απλούς σχολιασμούς σε φωτογραφίες ενταγμένες σε ιστότοπους κοινωνικής δικτύωσης (π.χ. facebook, ή google+), αποθετήρια φωτογραφιών (π.χ. picasa), διαβάζοντάς τις μία-μία και ξαναδιαβάζοντάς τις, αν χρειάζεται.
 05. Να αναγνωρίζουν αριθμούς, οικεία ονόματα (χωρών, πόλεων, γνωστών προσώπων, κ.λπ.), απλούς προσδιορισμούς χρόνου (επιρρήματα όπως «χθες», «σήμερα», «αύριο», ημερομηνίες, ώρες, κ.ο.κ.), τόπου (τοποθεσίες, διευθύνσεις) και ποσότητας (αριθμούς, τιμές).
 06. Να κατανοούν τη σημασία κοινών διεθνοποιημένων λέξεων, φράσεων και όρων που σχετίζονται με τις νέες τεχνολογίες (π.χ. email, fax, tv, κ.λπ.)
 07. Να αναγνωρίζουν το περιβάλλον χρήσης τυποποιημένων εκφράσεων (π.χ. ότι την πινακίδα «Μην πατάτε το γρασίδι» τη βρίσκουμε σε κάποιο πάρκο).
 08. Να κατανοούν τη σημασία μεμονωμένων λέξεων ή φράσεων με βάση τα άμεσα συμφραζόμενα ή το ευρύτερο επικοινωνιακό περιβάλλον όπου αυτές εμφανίζονται.
 09. Να έχουν επίγνωση απλών γλωσσικών στοιχείων για τη σύνδεση των προτάσεων (παρατακτικών συνδέσμων, επιρρημάτων).
 10. Να συλλέγουν πληροφορίες για πρόσωπα, αντικείμενα, τοποθεσίες από ένα ή περισσότερα σύντομα πληροφοριακά κείμενα και να τις ταξινομούν.

Παραγωγή Γραπτού Λόγου και Γραπτή Διάδραση

11. Να συντάσσουν απλές προτάσεις δίνοντας πληροφορίες για τον εαυτό τους, την οικογένειά τους, τους φίλους ή γνωστούς τους ή το άμεσο περιβάλλον τους, (π.χ. πού μένουν, τί τους περιβάλλει, με τί ασχολούνται, κ.λπ.) ή να συμπληρώνουν (π.χ. σε έντυπο ξενοδοχείου ή έντυπο για αγορά κάποιου προϊόντος, σε αίτηση, κ.λπ.) τα προσωπικά τους στοιχεία, όπως όνομα, ηλικία, ημερομηνία γέννησης, εθνικότητα, διεύθυνση κ.ο.κ.
12. Να συντάσσουν σύντομα κείμενα διαπροσωπικής επικοινωνίας (φιλική επιστολή, κάρτα, σημείωμα, ηλεκτρονικό μήνυμα)

- στέλνοντας χαιρετισμούς (π.χ. από διακοπές), δίνοντας ή ζητώντας πληροφορίες από άλλους.
13. Να περιγράφουν καθημερινές τους συνήθειες, τους οικείους τους ανθρώπους ή και άγνωστα πρόσωπα (υπαρκτά ή φανταστικά), χρησιμοποιώντας ένα περιορισμένο ρεπερτόριο λέξεων και γραμματικών δομών.
 14. Να προσθέτουν λέξεις ως σχόλιο σε φωτογραφία στο facebook ή στο flickr.
 15. Να συμπληρώνουν απαντήσεις σ' ένα ερωτηματολόγιο, κουίζ ή σταυρόλεξο ή να ολοκληρώνουν ένα σύντομο πληροφοριακό κείμενο (π.χ. κείμενο ενός φυλλαδίου οδηγιών).
 16. Να διατυπώνουν μια στοιχειώδη αφήγηση συνδέοντας τις φράσεις και προτάσεις με απλούς συνδέσμους ή επιρρήματα («και», «αλλά», «ή», «μετά», κ.ο.κ.).
 17. Να συνθέτουν ένα σύντομο κείμενο τυπικής διαπροσωπικής επικοινωνίας (γράμμα, κάρτα, σημείωμα, ηλεκτρονικό μήνυμα), αξιοποιώντας πληροφορίες από διαφορετικές πηγές (κείμενα, οπτικό υλικό, κ.λπ.).

Γραπτή Διαμεσολάβηση

18. Να αποδίδουν σε ένα ξενόγλωσσο κείμενο λέξεις/φράσεις που ακούν ή διαβάζουν σε ελληνόφωνο κείμενο (διαφορετικού τύπου από το ελληνόφωνο).
19. Με αφορμή γραπτό ή προφορικό κείμενο στην Ελληνική (π.χ. συνέντευξη μιας τραγουδίστριας) να απαντούν γραπτά στην ξένη γλώσσα σε ερωτήματα σχετικά με πληροφορίες που περιλαμβάνει το κείμενο.
20. Να χρησιμοποιούν στοιχεία από ένα ελληνικό κείμενο που ακούν ή διαβάζουν (π.χ. ανακοίνωση αναχωρήσεων-αφίξεων, ταμπέλα, αφίσα, χάρτη) σε ένα σημείωμα, ηλεκτρονικό μήνυμα, κ.λπ. στην ξένη γλώσσα.
21. Με αφορμή γραπτές ή προφορικές οδηγίες στα Ελληνικά να απαντούν σε απλά ερωτήματα στην ξένη γλώσσα χρησιμοποιώντας τυποποιημένες εκφράσεις και απλό λεξιλόγιο.

Κατανόηση Προφορικού Λόγου

22. Να απαντούν σε απλά ερωτήματα στην ξένη γλώσσα (ή σε πιο σύνθετα ερωτήματα στην Ελληνική) που αφορούν το περιεχόμενο σύντομης εκφοράς λόγου (καθαρά ηχογραφημένης), όπως π.χ. ερωταποκρίσεων, εντολών (δασκάλου, γυμναστή, γιατρού κ.λπ.), είδησης, κ.λπ.
23. Να κατανοούν πολύ βασικές και τυποποιημένες εκφράσεις που χρησιμοποιούνται σε καθημερινές συνθήκες διαπροσωπικής επικοινωνίας (π.χ. χαιρετισμούς, συστάσεις, κ.λπ.).
24. Να κατανοούν συγκεκριμένες πληροφορίες (προσωπικά στοιχεία

- του ομιλητή ή πληροφορίες σχετικές με το άμεσο οικογενειακό περιβάλλον του), διατυπωμένες με απλό λεξιλόγιο και τυποποιημένες προτασιακές δομές.
25. Να ακούν και να τοποθετούν στη σωστή σειρά απλές προτάσεις οδηγίων (π.χ. πώς να κατασκευάσει κανείς κάτι) ή κατευθύνσεων (π.χ. πώς να πάει από το σημείο Χ στο Υ με τα πόδια ή με μέσο μεταφοράς).
 26. Να κατανοούν τη σημασία κοινών διεθνοποιημένων λέξεων, φράσεων και όρων που σχετίζονται με τις νέες τεχνολογίες (π.χ. e-mail, fax, tv, service).
 27. Να αναγνωρίζουν αριθμούς, οικεία ονόματα, απλούς προσδιορισμούς τόπου, χρόνου και ποσότητας, όταν συλλαβίζονται, και να μετατρέπουν σωστά στοιχεία του φωνημικού συστήματος στο γραφηματικό (να ακούν και να γράφουν ένα μήνυμα που υπαγορεύεται).
 28. Να ταξινομούν γενικές ή ειδικές πληροφορίες που περιέχονται σε ένα ή περισσότερα κείμενα (π.χ. να κατηγοριοποιούν τα φρούτα και ζώα, χαρακτηριστικά ενός αγοριού και ενός κοριτσιού, κ.λπ.)

Παραγωγή Προφορικού Λόγου και Προφορική Διάδραση

29. Να απαντούν και να θέτουν απλές ερωτήσεις που αφορούν σε άμεσες ανάγκες καθημερινής επικοινωνίας (π.χ. να ζητούν ή να δίνουν προσωπικές πληροφορίες ή πληροφορίες σχετικά το άμεσο περιβάλλον τους, την οικογένειά τους, κ.λπ.).
30. Να διατυπώνουν μια στοιχειώδη αφήγηση συνδέοντας τις φράσεις και προτάσεις με απλούς συνδέσμους ή επιρρήματα («και», «αλλά», «ή», «μετά»).
31. Να χειρίζονται σωστά την έννοια του χρόνου (χρονικά επιρρήματα, ημερομηνίες, ώρες κ.λπ.), του τόπου και της ποσότητας (αριθμούς, τιμές) κ.λπ.
32. Να περιγράφουν άτομα, αντικείμενα τοποθεσίες, χρησιμοποιώντας λεξιλόγιο υψηλής συχνότητας και πολύ απλά προτασιακά σχήματα.
33. Να χρησιμοποιούν καθημερινές εκφράσεις ευγενικού χαιρετισμού, συστάσεων και αποχαιρετισμού («γεια σου, τί κάνετε σήμερα», «παρακαλώ, μπορείς μήπως...», «ευχαριστώ για όλα», «λυπάμαι πολύ» κ.λπ.).
34. Να ζητούν βοήθεια ή διευκρινίσεις σε συγκεκριμένες καθημερινές περιστάσεις χρησιμοποιώντας πολύ βασικές προτάσεις.
35. Να ικανοποιούν πολύ βασικές ανάγκες επικοινωνίας με την προϋπόθεση ότι ο συνομιλητής τους είναι πρόθυμος να επαναλάβει ή να αναδιατυπώσει τις φράσεις του μιλώντας αργά και καθαρά προκειμένου να βοηθήσει την επικοινωνία.

Προφορική Διαμεσολάβηση

36. Να αποδίδουν σε ένα ξενόγλωσσο κείμενο λέξεις/φράσεις που ακούν σε ελληνόφωνο διάλογο ή μονόλογο.

37. Με αφορμή γραπτό ή προφορικό κείμενο στην Ελληνική (π.χ. αγγελία, διαφήμιση) να απαντούν στην ξένη γλώσσα σε προφορικό ερώτημα που αφορά τη μορφή του, το περιβάλλον στο οποίο θα το συναντούσε κάποιος, κ.λπ.
38. Να χρησιμοποιούν στοιχεία από ένα ελληνόφωνο κείμενο που ακούν ή διαβάζουν (π.χ. ανακοίνωση αναχωρήσεων-αφίξεων, ταμπέλα, αφίσα, χάρτη) σ' ένα ξενόγλωσσο μήνυμα.
39. Με αφορμή γραπτές ή προφορικές οδηγίες στα Ελληνικά να απαντούν σε απλά ερωτήματα στην ξένη γλώσσα χρησιμοποιώντας τυποποιημένες εκφράσεις και απλό λεξιλόγιο.

ΕΠΙΠΕΔΟ Α2

Οι μαθητές πρέπει να είναι σε θέση:

Κατανόηση Γραπτού Λόγου

01. Να κατανοούν το περιεχόμενο σύντομου κειμένου π.χ. επιστολής, ανακοίνωσης, αγγελίας, καταλόγου, προσωπικού ιστολόγιου (blog) κ.λπ., το οποίο αναφέρεται σε καταστάσεις καθημερινής ρουτίνας και μπορεί να συνοδεύεται από εικόνες, πίνακες ή απλά διαγράμματα.¹²
02. Να εντοπίζουν σε ένα σύντομο πληροφοριακό κείμενο (διαφήμιση, ωρολόγιο πρόγραμμα, πίνακα δρομολογίων, κανονισμό ασφαλείας, κ.λπ.) εύκολα προβλέψιμες πληροφορίες (σε μορφή λίστας ή μη) σχετικές με τον τόπο, το χρόνο ή την ποσότητα.
03. Να αναγνωρίζουν το είδος ενός κειμένου (ότι πρόκειται για προσωπική επιστολή, σημείωμα, ωρολόγιο πρόγραμμα, αγγελία, ανακοίνωση σε δημόσιο χώρο, κ.λπ.) και στοιχεία του περιβάλλοντος χρήσης του, το συντάκτη, τον αποδέκτη, τον επικοινωνιακό σκοπό που εξυπηρετεί.
04. Να συνάγουν τη στάση του συντάκτη ενός κειμένου ερμηνεύοντας απλά γλωσσικά στοιχεία όπως τη χρήση των επιθέτων.
05. Να έχουν βασική επίγνωση του αντωνυμικού συστήματος και του καταληκτικού συστήματος του ρήματος.
06. Να έχουν βασική επίγνωση των μορφολογικών χαρακτηριστικών ουσιαστικών και επιθέτων (γένος, πτώση, αριθμός) και της γραμματικής συμφωνίας σε απλές ονοματικές δομές.
07. Να κατανοούν την συνοπτική περιγραφή ενός βίντεο στο youtube.

¹² Ο έλεγχος κατανόησης του κειμένου είναι σκόπιμο να γίνεται και μέσω της Ελληνικής γλώσσας. Δηλαδή, απαντήσεις για τα νοήματα του ξενόγλωσσου κειμένου είναι δυνατόν ορισμένες φορές να δίνονται στα Ελληνικά, με στόχο και την ανάπτυξη δεξιοτήτων διαμεσολάβησης.

08. Να κατανοούν το αποτέλεσμα μίας απλής αναζήτησης σε μηχανή αναζήτησης (π.χ. google).

Παραγωγή Γραπτού Λόγου και Γραπτή Διάδραση

09. Να δίνουν ή να ζητούν πληροφορίες σχετικά με ένα οικείο θέμα (όπως το περιεχόμενο ενός βιβλίου, μιας ταινίας κ.λπ.) και να διατυπώνουν ή να ζητούν μία γνώμη (π.χ. είναι ένα ενδιαφέρον βιβλίο/μια πολύ αστεία ταινία), χωρίς ωστόσο αναλυτική εξήγηση ή αιτιολόγηση.
10. Να παρουσιάζουν σε ορισμένη επικοινωνιακή περίσταση και σε ορισμένους αποδέκτες ιδέες ή προτάσεις για την επίλυση ενός απλού προβλήματος ή να εκφράζουν παράπονα για την ύπαρξη συγκεκριμένου προβλήματος.
11. Να γράφουν σύντομα βιογραφικά σημειώματα ή βιογραφίες για πραγματικά ή φανταστικά πρόσωπα.
12. Να αφηγούνται μια σύντομη ιστορία χρησιμοποιώντας σωστά τους χρόνους των ρημάτων για να δηλώσουν τη χρονική ακολουθία των γεγονότων.
13. Να αποδίδουν το γενικό νόημα ενός ή περισσότερων σύντομων κειμένων ή να συνοψίζουν τα κύρια σημεία του/τους, αξιοποιώντας γλωσσικά στοιχεία (λεξικά και γραμματικά) που χρησιμοποιούνται σε αυτό/αυτά.

Γραπτή Διαμεσολάβηση

14. Με ερέθισμα ένα απλό γραπτό κείμενο στην Ελληνική να απαντούν στην ξένη γλώσσα σε ερωτήματα που αφορούν το γενικό ή τα επιμέρους νοήματά του.
15. Να διαβάζουν σύντομα και απλά κείμενα στα Ελληνικά και να απαντούν γραπτά στην ξένη γλώσσα σε ερωτήματα σχετικά με το επικοινωνιακό τους περιβάλλον (προέλευση, σκοπό, αποδέκτη, κ.λπ.).
16. Να χρησιμοποιούν κείμενα στην Ελληνική που αφορούν σε καταστάσεις καθημερινής ζωής (κατάλογο εστιατορίου, αφίσα βιβλίου, κ.λπ.) για να γράψουν ένα αντίστοιχο κείμενο στην ξένη γλώσσα με διαφορετικές πληροφορίες.
17. Να δίνουν στην ξένη γλώσσα περιφραστικούς ορισμούς εννοιών που τους δίνονται στα Ελληνικά.

Κατανόηση Προφορικού Λόγου

18. Να κατανοούν το βασικό νόημα σύντομων πληροφοριακών ή περιγραφικών κειμένων (αγγελιών, ανακοινώσεων, καθαρά ηχογραφημένων τηλεφωνικών μηνυμάτων) που αφορούν σε δραστηριότητες καθημερινής ρουτίνας, σε ζητήματα προσωπικά ή

- οικογενειακά, ή σε πλευρές του άμεσου περιβάλλοντος του ομιλητή (π.χ. τοπική γεωγραφία, αγορές, χόμπι, κ.λπ.).
19. Να κατανοούν τα κύρια σημεία αποσπασμάτων από τηλεοπτικά ή ραδιοφωνικά προγράμματα σχετικά με θέματα της επικαιρότητας, εφόσον ο λόγος είναι απλός και καθαρός.
 20. Να απαντήσουν σε απλά ερωτήματα σχετικά με το μήνυμα που διατυπώνει ένα βίντεο στο παρακολουθούν στο youtube.
 21. Να κατανοούν απλές οδηγίες κατασκευής αντικειμένων ή οδηγίες χρήσης οικιακών συσκευών ή οδηγίες κατευθύνσεων (π.χ. πώς να πάει κανείς από το σημείο Χ στο Υ).
 22. Να συνάγουν τη στάση του ομιλητή βάσει γλωσσικών αλλά και εξωγλωσσικών στοιχείων, όπως του επιτονισμού.
 23. Να αναγνωρίζουν το είδος ενός κειμένου και επιμέρους στοιχεία του περιβάλλοντος χρήσης του, το συντάκτη, τον αποδέκτη, τον επικοινωνιακό σκοπό που εξυπηρετεί.

Παραγωγή Προφορικού Λόγου και Προφορική Διάδραση

24. Να ανταλλάσσουν πληροφορίες ή απόψεις με τους συνομιλητές τους αναφορικά με δραστηριότητες καθημερινής ρουτίνας (ταξίδια, φαγητό, ψώνια, διασκέδαση, μέσα μεταφοράς, τηλεόραση, σχολείο κ.λπ.) σε σύντομες και προβλέψιμες κοινωνικές συνδιαλλαγές.
25. Να περιγράφουν καθημερινές τους συνήθειες (π.χ. πού συχνάζουν, τί αγοράζουν στο σούπερ μάρκετ), οικείους τους ανθρώπους ή και άγνωστα πρόσωπα (υπαρκτά ή φανταστικά), χρησιμοποιώντας περιορισμένο ρεπερτόριο λέξεων και γραμματικών δομών.
26. Να προτείνουν στο/στους συνομιλητή(/ές) τους λύσεις για κάποιο πολύ απλό πρόβλημα, έστω και αν δεν έχουν την ευχέρεια να εμπλακούν σε εκτενή συζήτηση σχετικά με αυτές.
27. Να αποδίδουν το γενικό νόημα ενός ή περισσότερων κειμένων αξιοποιώντας τα λεξικογραμματικά στοιχεία που χρησιμοποιούνται σε αυτό/ αυτά.

Προφορική Διαμεσολάβηση

28. Με ερέθισμα ένα απλό προφορικό κείμενο στην Ελληνική να απαντούν στην ξένη γλώσσα σε ερωτήματα που αφορούν το γενικό ή τα επιμέρους νοήματά του.
29. Να ακούν σύντομους διαλόγους ή άλλου τύπου προφορικά κείμενα στην Ελληνική και να απαντούν στην ξένη γλώσσα σε ερωτήματα που αφορούν το επικοινωνιακό τους πλαίσιο, δηλ. ποιός είναι ο ομιλητής και ποιός ο ακροατής, ο τόπος και ο χρόνος της συνομιλίας ή ομιλίας, κ.λπ.
30. Να εξηγούν ελληνικές λέξεις ή εκφράσεις ενός ελληνόγλωσσου

κειμένου στην ξένη γλώσσα.

31. Να δίνουν στην ξένη γλώσσα περιφραστικούς ορισμούς εννοιών που τους δίνονται στα Ελληνικά.

ΕΠΙΠΕΔΟ Β1

Οι μαθητές πρέπει να είναι σε θέση:

Κατανόηση Γραπτού Λόγου

01. Να κατανοούν ένα απλά δομημένο κείμενο (άρθρο εφημερίδας, συνέντευξη, κείμενο τουριστικού οδηγού ή πληροφοριακού φυλλαδίου, εκλαϊκευμένο κείμενο τύπου, επιστολή, απόσπασμα διηγήματος ή μυθιστορήματος) το οποίο αναφέρεται σε θέματα καθημερινής ζωής (οικογένεια, χόμπι, ενδιαφέροντα, εργασία, ταξίδια, τρέχοντα γεγονότα ή εκδηλώσεις) και να αντιλαμβάνονται τη γενική ιδέα, το θέμα που πραγματεύεται και τη βασική οργάνωση των νοημάτων του.
02. Να εντοπίζουν πληροφορίες που περιέχονται σε απλά γραφήματα ή σε πίνακες που συνοδεύουν κείμενα με οικεία θέματα (π.χ. εκλαϊκευμένα κείμενα τύπου) και σε άλλα πολυμεσικά κείμενα (π.χ. χάρτες με υπερσυνδέσμους σε ενδιαφέρουσες τοποθεσίες).
03. Να κατανοούν απλές περιγραφές γεγονότων, συναισθημάτων ή εμπειριών.
04. Να κατανοούν τα συμπεράσματα που ακολουθούν την έκθεση των νοημάτων ενός απλού άρθρου.
05. Να κατανοούν απλές οδηγίες χρήσης οικιακών συσκευών.
06. Να συμπληρώνουν λέξεις ή φράσεις που λείπουν από ένα κείμενο με βάση τα άμεσα συμφραζόμενα.
07. Να συνδέουν κατακερματισμένες φράσεις ή κομμάτια ενός κατακερματισμένου κειμένου, λαμβάνοντας υπόψη εκείνα τα γλωσσικά στοιχεία που υπηρετούν τη συνοχή και συνεκτικότητά του, δηλ. συνδέσμους (αλλά, επειδή, όταν, κ.λπ.), επιρρηματικές φράσεις (πρώτα απ' όλα, αρχικά, στη συνέχεια, επιπλέον) ή ρηματικούς τύπους (τελειώνοντας, συνοψίζοντας), κ.λπ.
08. Να συνδέουν διαφορετικά κείμενα μεταξύ τους ή τίτλο με υπότιτλο ή υπότιτλο με το αρχικό τμήμα ενός κειμένου λαμβάνοντας υπόψη νοηματικούς ή και γραμματικούς δείκτες.
09. Να βάζουν στη σωστή σειρά μέρη ενός κειμένου τα οποία εμφανίζονται ανακατεμένα, αναγνωρίζοντας την αλληλουχία νοημάτων και λαμβάνοντας υπόψη τα γλωσσικά στοιχεία που προσδίδουν στο κείμενο συνοχή.
10. Να πλοηγηθούν και να κατανοήσουν το περιεχόμενο ενός ιστότοπου.

Παραγωγή Γραπτού Λόγου και Γραπτή Διάδραση

11. Να αφηγούνται μια ιστορία, να περιγράφουν γεγονότα, εμπειρίες,

- συναισθήματα, μελλοντικούς στόχους και προγραμματισμένα σχέδια, να εκθέτουν καθημερινά προβλήματα συντάσσοντας ένα σύντομο κείμενο με απλή δομή (π.χ. προσωπική επιστολή, μήνυμα σε φιλικό πρόσωπο, κ.λπ.)
12. Να δίνουν αναλυτικές πληροφορίες για τον εαυτό τους (π.χ. σχετικά με σπουδές, εργασιακή εμπειρία) σε μορφή σύντομου βιογραφικού σημειώματος.
 13. Να ανταλλάσσουν πληροφορίες για καθημερινά κοινωνικά θέματα, να προτείνουν ή να σχολιάζουν πιθανές λύσεις για ένα πρόβλημα και να διατυπώνουν συμπεράσματα.
 14. Να προσθέτουν απλά σχόλια σε κείμενα ιστολόγιου ή σε καταχώρηση στο facebook.
 15. Να αξιοποιούν ηλεκτρονικά λεξικά και thesauruses για να διηγηθούν γραπτά μια προσωπική εμπειρία.
 16. Να διατυπώνουν και να εξηγούν με συντομία την άποψή τους ή να ανταλλάσσουν απόψεις για θέματα που τους ενδιαφέρουν (π.χ. για το περιεχόμενο μιας ταινίας ή ενός βιβλίου).
 17. Να παράγουν συνεκτικά κείμενα με λογικές συνδέσεις και νοηματική συνάφεια των επιμέρους προτάσεων. Να αξιοποιούν σωστά τους κατάλληλους γλωσσικούς δείκτες συνοχής όπως αναφορικές προτάσεις, αντωνυμίες, ελλειπτικές δομές.
 18. Να συνθέτουν ή να συνοψίζουν πληροφορίες από ποικίλες πηγές συντάσσοντας ένα νέο, ορθά δομημένο και συνεκτικό κείμενο.

Γραπτή Διαμεσολάβηση

19. Να μεταφέρουν γραπτά στην ξένη γλώσσα τη βασική ιδέα ή τα βασικά νοήματα κειμένου διατυπωμένου στην Ελληνική.
20. Να συμπεριλαμβάνουν σε κείμενο που γράφουν στην ξένη γλώσσα πληροφορίες από ένα ή περισσότερα ελληνόγλωσσα κείμενα, προσαρμόζοντας τις πληροφορίες στο νέο τους επικοινωνιακό περιβάλλον.
21. Να απαντούν στην ξένη γλώσσα σε ερωτήματα σχετικά με τον λόγο που έχει γραφτεί ένα ελληνόγλωσσο κείμενο, σε ποιόν απευθύνεται, ποιά είναι η στάση του συγγραφέα στο θέμα και γιατί, κ.λπ.
22. Να συνοψίζουν ή να συνθέτουν τα κύρια σημεία ενός ή περισσότερων ελληνόφωνων κειμένων που αφορούν σε οικεία θέματα (προσωπικά, επαγγελματικά, κοινωνικά) στην ξένη γλώσσα.

Κατανόηση Προφορικού Λόγου

23. Να κατανοούν ένα σύντομο διάλογο μεταξύ δύο φυσικών ομιλητών της γλώσσας-στόχου σχετικά με ζητήματα της καθημερινής ζωής (επαγγελματικά, κοινωνικά, κ.ά.), όταν ο λόγος είναι απλός και χωρίς ιδιαιτερότητες προφοράς.

24. Να κατανοούν το βασικό θέμα αλλά και ειδικές πληροφορίες σε σύντομα αποσπάσματα από τηλεοπτικά ή ραδιοφωνικά προγράμματα που αναφέρονται σε θέματα της επικαιρότητας.
25. Να κατανοούν το γενικό νόημα και τις επιμέρους πληροφορίες μιας ομιλίας σε εκλαϊκευμένο λόγο που αναφέρεται σε οικείο σε αυτούς θέμα.
26. Να κατανοούν απλές οδηγίες εγχειριδίων χρήσης οικιακών ή άλλων συσκευών.

Παραγωγή Προφορικού Λόγου και Προφορική Διάδραση

27. Να συζητούν (με έναν ή περισσότερους συνομιλητές) για οικεία ζητήματα της καθημερινής ζωής (προσωπικά, επαγγελματικά, κοινωνικά).
28. Να περιγράφουν γεγονότα ή καταστάσεις με βάση κάποιο οπτικό ερέθισμα ή να αφηγούνται μια ιστορία και να διατυπώνουν υποθέσεις σχετικά με αυτή.
29. Να περιγράφουν εμπειρίες, συναισθήματα, μελλοντικούς στόχους και προγραμματισμένα σχέδια παράγοντας σύντομα αλλά συνεκτικά προφορικά κείμενα.
30. Να προτείνουν λύσεις για την αντιμετώπιση ενός απλού προβλήματος, εξηγώντας τις με συντομία, ή να εκφράζουν παράπονα για την ύπαρξη ενός προβλήματος.
31. Να διατυπώνουν την άποψή τους ή την αντίθεσή τους με την άποψη που έχει ήδη διατυπώσει ο συνομιλητής τους.
32. Να συνοψίζουν ή να συνθέτουν τα κύρια σημεία ενός ή περισσότερων κειμένων που αφορούν σε οικεία θέματα (προσωπικά, επαγγελματικά, κοινωνικά).

Προφορική Διαμεσολάβηση

33. Να μεταφέρουν προφορικά στην ξένη γλώσσα τη βασική ιδέα ενός προφορικού ή γραπτού κειμένου διατυπωμένου στην Ελληνική, διακρίνοντάς την παράλληλα από τις δευτερεύουσες πληροφορίες.
34. Να συμπεριλαμβάνουν σε δικό τους προφορικό κείμενο στην ξένη γλώσσα πληροφορίες από ένα ή περισσότερα ελληνόγλωσσα γραπτά κείμενα, προσαρμόζοντας τις πληροφορίες στο νέο τους επικοινωνιακό περιβάλλον.
35. Να διατυπώνουν στην ξένη γλώσσα με πολύ απλά λόγια ένα σύνθετο μήνυμα στην ξένη γλώσσα.
36. Να ανταλλάσσουν πληροφορίες με συνομιλητή που αντλούν από ελληνικά κείμενα.

ΕΠΙΠΕΔΟ Β2

Οι μαθητές πρέπει να είναι σε θέση:

Κατανόηση Γραπτού Λόγου

01. Να κατανοούν το περιεχόμενο ενός κειμένου δημόσιου λόγου (άρθρου εφημερίδας/τύπου, γραπτής αναφοράς) στο οποίο διατυπώνονται θέσεις ή απόψεις σχετικές με ποικίλους τομείς κοινωνικής εμπειρίας και να εντοπίζουν σε αυτό επιμέρους πληροφορίες.
02. Να αντιλαμβάνονται τον επικοινωνιακό σκοπό ενός δομημένου κειμένου και πώς η διάταξη των νοημάτων και των πληροφοριών εξυπηρετεί το σκοπό αυτό.
03. Να κατανοούν κείμενα με ικανό εύρος λεξιλογίου σχετικού με θέματα γενικού ενδιαφέροντος, στα οποία μπορεί να γίνεται αναφορά σε συγκεκριμένες αλλά και αφηρημένες έννοιες.
04. Να συνάγουν τη σημασία λέξεων ή ιδιωματικών εκφράσεων με βάση τα άμεσα συμφραζόμενα ή το ευρύτερο επικοινωνιακό πλαίσιο όπου αυτές εμφανίζονται.
05. Να συνάγουν στοιχεία σχετικά με την κοινωνική ή άλλη ιδιότητα του συντάκτη ή του αποδέκτη ενός κειμένου ή τη μεταξύ τους σχέση.
06. Να εντοπίζουν επιμέρους πληροφορίες σε ένα κείμενο, διατυπωμένες ρητά ή και υπαινικτικά.
07. Να κατανοούν γραπτές οδηγίες ή εντολές οι οποίες περιέχουν ειδικές/τεχνικές πληροφορίες.
08. Να έχουν επίγνωση των τρόπων σύνδεσης των προτάσεων (παρατακτική, υποτακτική σύνδεση) και της νοηματικής αλληλουχίας των μερών ενός κειμένου.
09. Να αντικαθιστούν λέξεις του κειμένου με συνώνυμες ή να παραφράζουν μέρη του κειμένου αξιοποιώντας τα άμεσα συμφραζόμενα.
10. Να κρατούν γραπτές σημειώσεις στην Ελληνική από κείμενο που διάβασαν ή άκουσαν στην ξένη γλώσσα. .

Παραγωγή Γραπτού Λόγου και Γραπτή Διάδραση

11. Να παράγουν ορθά δομημένα και συνεκτικά κείμενα (επιστολές, άρθρα, κ.λπ.) χρησιμοποιώντας ικανό εύρος λεξιλογίου σχετικού με θέματα κοινού ενδιαφέροντος.
12. Να εκθέτουν με λεπτομέρεια και σαφήνεια, να σχολιάζουν ή να συζητούν διαφορετικές πλευρές ενός ζητήματος (π.χ. θετικά και αρνητικά σημεία) χρησιμοποιώντας ποικιλία γραμματικών δομών και συνώνυμων λέξεων προκειμένου να αποφεύγουν επαναλήψεις.
13. Να παρουσιάζουν ένα βιβλίο, ένα κινηματογραφικό έργο ή μια θεατρική παράσταση, διατυπώνοντας ή ανταλλάσσοντας απόψεις

- και αιτιολογώντας τις με κατάλληλα επιχειρήματα.
14. Να συντάσσουν μια έκθεση ή αναφορά, παρουσιάζοντας με σαφήνεια τα κύρια και δευτερεύοντα στοιχεία του θέματος στο οποίο αφορά και διατυπώνοντας συμπεράσματα.
 15. Να παρουσιάζουν ιδέες ή προτάσεις για την αντιμετώπιση ενός προβλήματος, αναφέροντας και εξηγώντας τα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα καθεμιάς από τις προτεινόμενες λύσεις.
 16. Να περιγράφουν γεγονότα και ειδήσεις, συνθέτοντας πληροφορίες από διαφορετικές πηγές.
 17. Να υποβάλλουν γραπτά αιτήματα ή παράπονα σε επίσημο ύφος (σε επιστολή, ηλεκτρονικό μήνυμα, επαγγελματικό σημείωμα, κ.λπ.) και να ζητούν ή να παρέχουν οι ίδιοι πληροφορίες, διευκρινίσεις ή εξηγήσεις για κάποιο προσωπικό ή κοινωνικό ζήτημα.
 18. Να παρουσιάζουν περιληπτικά τα σημαντικότερα σημεία ενός κειμένου, προσαρμόζοντας το κείμενο που παράγουν σε συγκεκριμένες συνθήκες επικοινωνίας ή επικοινωνιακό περιβάλλον.
 19. Να αναπτύξει κείμενο για ένα προσωπικό ζήτημα στο facebook.

Γραπτή Διαμεσολάβηση

20. Να συνθέτουν στο γραπτό λόγο ένα ξενόγλωσσο κείμενο που να συμπύσσει ή να απλοποιεί ή να προσαρμόζει στην περίσταση πληροφορίες, από κείμενο γραμμένο στην Ελληνική.
21. Να συνθέτουν ένα γραπτό κείμενο στην ξένη γλώσσα που να επεκτείνει το περιεχόμενο ενός κειμένου γραμμένου στα Ελληνικά.
22. Να κάνουν περίληψη ενός γραπτού σύντομου και απλού ελληνόφωνου κειμένου στην ξένη γλώσσα μεταφέροντας στο γραπτό λόγο ομαδοποιημένες τις πληροφορίες που εμφανίζουν να έχουν κάποια σύνδεση μεταξύ τους.
23. Να μετατρέπουν στο γραπτό λόγο πληροφορίες που παρουσιάζονται με τη μορφή οπτικού ερεθίσματος (πχ. σχεδιάγραμμα, πίνακας με ποσοστά, εικόνα κ.λπ.) σε λεκτικές και να τις μεταφέρουν σε οργανωμένο κείμενο.
24. Να διατυπώνουν στην ξένη γλώσσα με διαφορετικά λόγια ή διαφορετικό ύφος ένα προφορικό ή γραπτό μήνυμα στην Ελληνική χρησιμοποιώντας απλές γραμματικές δομές και πλούσιο λεξιλόγιο.

Κατανόηση Προφορικού Λόγου

25. Να κατανοούν τα κύρια σημεία προφορικών κειμένων (π.χ. ραδιοφωνικών ή τηλεοπτικών εκπομπών, ταινιών, κ.λπ.) που αφορούν σε θέματα ευρύτερου ενδιαφέροντος και να εντοπίζουν συγκεκριμένες πληροφορίες σε αυτά, εφόσον χρησιμοποιείται η επίσημη μορφή της γλώσσας-στόχου χωρίς διαλεκτικές

- ιδιαιτερότητες.
26. Να κατανοούν τη δομή μιας εκτενούς ομιλίας, ενός διαλόγου ή μιας συζήτησης, όπου συμμετέχουν και αναπτύσσουν επιχειρήματα ομιλητές που έχουν άριστη γνώση της γλώσσας-στόχου και οι οποίοι τη χρησιμοποιούν είτε ως μητρική είτε ως ξένη.
 27. Να συνάγουν στοιχεία σχετικά με την κοινωνική ή άλλη ιδιότητα του ομιλητή/των ομιλητών σε ένα προφορικό κείμενο ή τη μεταξύ τους σχέση.
 28. Να κατανοούν κείμενα απλού ακαδημαϊκού λόγου (π.χ. διαλέξεις, συζητήσεις επιστημονικού περιεχομένου, κ.λπ.) στα οποία μπορεί να γίνεται αναφορά σε αφηρημένες/θεωρητικές έννοιες ή και σε τεχνικούς όρους.

Παραγωγή Προφορικού Λόγου και Προφορική Διάδραση

29. Να περιγράφουν γεγονότα, καταστάσεις ή εμπειρίες, εκθέτοντας με σαφήνεια και λεπτομέρεια διαφορετικές πλευρές τους (θετικά ή αρνητικά σημεία).
30. Να παίρνουν ενεργό μέρος σε συζητήσεις για θέματα κοινού ενδιαφέροντος, να διατυπώνουν τις απόψεις τους, να τις εξηγούν και να επιχειρηματολογούν για να τις υποστηρίξουν ή να σχολιάζουν τις απόψεις των συνομιλητών τους.
31. Να παρουσιάζουν ένα βιβλίο ή ένα λογοτεχνικό, κινηματογραφικό (ή άλλο) έργο ή γεγονός, συνθέτοντας πληροφορίες από διαφορετικές πηγές και αναφέροντας την προσωπική τους εμπειρία, αν έχουν.
32. Να συζητούν με ευχέρεια λόγου και αμεσότητα σχετικά με θέματα ευρύτερου κοινωνικού ενδιαφέροντος σχολιάζοντας διαφορετικές οπτικές τους και δίνοντας παραδείγματα για να διασαφήσουν έννοιες αφηρημένες ή θεωρητικές.
33. Να χρησιμοποιούν κατάλληλες στρατηγικές επικοινωνίας για να εισάγουν το θέμα μιας συζήτησης, να ζητήσουν και να πάρουν τον λόγο ή να ολοκληρώσουν ομαλά μια συζήτηση.

Προφορική Διαμεσολάβηση

34. Να παραφράζουν συγκεκριμένες πληροφορίες που εμφανίζονται σε ελληνόγλωσσα κείμενα για να τις εντάξουν σε κείμενο στην ξένη γλώσσα, με τρόπο κατάλληλο για το νέο τους επικοινωνιακό περιβάλλον.
35. Να εντάσσουν με τρόπο κατάλληλο ιδέες και νοήματα ενός ελληνόγλωσσου κειμένου σε ένα ξενόγλωσσο κείμενο διαφορετικού τύπου, κειμενικού ύφους, κ.λπ.
36. Να ανταλλάσσουν πληροφορίες με συνομιλητή που αντλούν από ελληνικά κείμενα.
37. Χρησιμοποιώντας την ξένη γλώσσα, να συνοψίζουν προφορικά τα

κύρια σημεία ενός ή περισσότερων ελληνικών κειμένων που διαβάζουν.

ΕΠΙΠΕΔΟ Γ1

Οι μαθητές πρέπει να είναι σε θέση:

Κατανόηση Γραπτού Λόγου

01. Να κατανοούν ένα σύνθετο κείμενο σχετικά μεγάλης έκτασης, το οποίο αφορά σε κοινωνικά, επιστημονικά θέματα.
02. Να συνάγουν τη στάση του συντάκτη σχετικά με κάποιο ζήτημα (βεβαιότητα, αμφιβολία, πεποίθηση, δισταγμό, επιφύλαξη, κ.λπ.) και να εντοπίζουν τα γλωσσικά στοιχεία με τα οποία δηλώνεται η στάση αυτή.
03. Να διακρίνουν τη διαφορά μεταξύ πληροφορίας και εκτίμησης ή ερμηνείας του συντάκτη σχετικά με γεγονότα που περιγράφονται σε ένα κείμενο.
04. Να συνάγουν στοιχεία αναφορικά με το περιβάλλον χρήσης ενός κειμένου, τους εμπλεκόμενους στην επικοινωνιακή περίσταση στην οποία αφορά αλλά και την επικοινωνιακή του αξία.
05. Να συσχετίζουν ή να αντιπαραβάλλουν ή να συνοψίζουν πληροφορίες που περιέχονται σε ένα ή περισσότερα κείμενα με βάση συγκεκριμένα κριτήρια.
06. Να εντοπίζουν πληροφορίες σε ένα ή περισσότερα κείμενα προκειμένου να τις αξιοποιήσουν ώστε να επιτελέσουν ένα έργο, να λύσουν κάποιο πρόβλημα ή να απαντήσουν σε συγκεκριμένο ερώτημα.
07. Να ορίζουν τη σημασία λέξεων και (ιδιωματικών) εκφράσεων, με βάση τα άμεσα συμφραζόμενα και το επικοινωνιακό περιβάλλον του κειμένου.
08. Να κατανοούν με βάση τα συμφραζόμενα τη σημασιοδοτική λειτουργία των γραμματικών δομών σε ένα κείμενο (τη λειτουργία μιας ερώτησης ως απαίτησης ή προσταγής, μιας δήλωσης ως υπενθύμισης ή ως προειδοποίησης, κ.λπ.).
19. Να αναγνωρίζουν σύνθετα γλωσσικά στοιχεία που εξυπηρετούν τη συνοχή ενός κειμένου (αναφορά, έλλειψη ή υποκατάσταση).
10. Να αναγνωρίζουν τα γλωσσικά μέσα που χρησιμοποιούνται για την οργάνωση των νοημάτων ενός κειμένου (δηλ. για εισαγωγή, μετάβαση από ένα θέμα σε άλλο, προσθήκη νέας πληροφορίας, αναφορά σε παλαιότερη πληροφορία, προσθήκη παραδείγματος ή παραπομπής, επεξήγηση ή διευκρίνιση, συμπέρασμα).

Παραγωγή Γραπτού Λόγου και Γραπτή Διάδραση

11. Να συντάσσουν εκτενή, συνεκτικά κείμενα (άρθρα, αναφορές, κ.λπ.) οργανώνοντας σύνθετα νοήματα και ανακεφαλαιώνοντας, όπου είναι απαραίτητο.

12. Να κάνουν κατάλληλες υφολογικές επιλογές ανάλογα με την περίπτωση επικοινωνίας στην οποία αφορά ένα κείμενο, τον επικοινωνιακό στόχο του και τη σχέση μεταξύ συντάκτη-αποδέκτη.
13. Να αναλύουν τις πλευρές ενός σύνθετου ζητήματος (θετικά και αρνητικά στοιχεία) χρησιμοποιώντας μεγάλο εύρος λεξιλογίου και επεξεργασμένες γραμματικές δομές και προτασιακά σχήματα.
14. Να διατυπώνουν την άποψή τους, παραθέτοντας επιχειρήματα ή και προβάλλοντας αντεπιχειρήματα προκειμένου να πείσουν κάποιον που έχει διαφορετική άποψη.
15. Να παραθέτουν παραδείγματα ή άλλου τύπου στοιχεία για να στηρίξουν ή να αιτιολογήσουν μια θέση ή για να διασαφηνίσουν την άποψή τους.
16. Να περιγράφουν με λεπτομέρεια γεγονότα ή καταστάσεις που σχετίζονται με ένα κείμενο που τους δίνεται ως ερέθισμα.
17. Να διευκρινίζουν, να αναλύουν ή να εξηγούν μια γενική διατύπωση, μια ιδέα, ένα επιμέρους θέμα.
18. Να διατυπώνουν την προσωπική τους εκτίμηση ή ερμηνεία αναφορικά με μια κατάσταση ή ένα γεγονός, καθιστώντας σαφή τη βεβαιότητα ή την επιφύλαξή τους.
19. Να δίνουν σαφείς και λεπτομερείς οδηγίες ενεργειών ή να διατυπώνουν ένα συγκεκριμένο σχέδιο δράσης.
20. Να διατυπώνουν όρους, συνθήκες ή προϋποθέσεις για την ισχύ μιας συμφωνίας, την αποδοχή μιας πρόσκλησης, αίτησης, κ.λπ.

Γραπτή Διαμεσολάβηση

21. Να συνάγουν τη γενική στάση/θέση/γνώμη του συγγραφέα σύνθετου γραπτού κειμένου στην Ελληνική και να τη μεταφέρουν στην ξένη γλώσσα, παραπέμποντας παράλληλα σε συγκεκριμένα σημεία του κειμένου.
22. Να συγκεντρώνουν υλικό από διαφορετικές πηγές στην ελληνική γλώσσα, να επιλέγουν τα μηνύματα που εξυπηρετούν τον επικοινωνιακό τους στόχο και να παράγουν ένα κείμενο ή να συνθέτουν μια εργασία (project) στην ξένη γλώσσα.
23. Να διατυπώνουν με διαφορετικά λόγια μήνυμα ή μηνύματα που είναι γραμμένα στα Ελληνικά χρησιμοποιώντας σχετικά σύνθετες γραμματικές δομές και πλούσιο λεξιλόγιο.
24. Να κάνουν γραπτή περίληψη στην ξένη γλώσσα ενός εκτενούς και σύνθετου ελληνόγλωσσου γραπτού ή προφορικού κειμένου.
25. Να εντοπίζουν πιθανή σύνδεση μεταξύ πληροφοριών είτε ρητά είτε υπαινικτικά διατυπωμένων που βρίσκονται διάσπαρτες σε ελληνικό κείμενο και να τις χρησιμοποιούν για να συνθέσουν ένα δομημένο κείμενο στην ξένη γλώσσα.
26. Να χρησιμοποιούν πληροφορίες από ένα ελληνικό κείμενο για να παράγουν ένα άλλο στην ξένη γλώσσα που θα ενσωματώνει όμως επαρκώς και δικές τους πρόσθετες πληροφορίες.

27. Να μετατρέπουν πληροφορίες που παρουσιάζονται με τη μορφή οπτικού ερεθίσματος (πχ. σχεδιάγραμμα, πίνακας με ποσοστά, εικόνα κ.λπ.) σε λεκτικές και να τις ενσωματώνουν με κατάλληλο για την επικοινωνιακή περίσταση τρόπο στο ξενόγλωσσο κείμενο συνδέοντάς τες με άλλες σχετικές.

Κατανόηση Προφορικού Λόγου

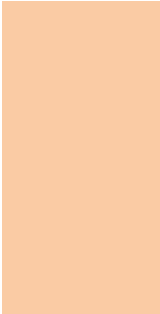
28. Να κατανοούν σύνθετα και συναγόμενα νοήματα που περιέχονται σε ένα εκτενές κείμενο, το οποίο αφορά σε κοινωνικά, επιστημονικά θέματα.
29. Να εντοπίζουν πληροφορίες σε ένα προφορικό κείμενο, ακόμα και όταν υπάρχουν δυσκολίες ή ιδιαιτερότητες στην προφορά ή όταν πρόκειται για μη καθαρά ηχογραφημένο λόγο.
30. Να συσχετίζουν ή να αντιπαραβάλλουν πληροφορίες που περιέχονται σε ένα ή περισσότερα κείμενα με βάση συγκεκριμένα κριτήρια και να τις αξιοποιούν ώστε να επιτελέσουν ένα έργο, να λύσουν κάποιο πρόβλημα ή να απαντήσουν σε συγκεκριμένο ερώτημα.
31. Να συνάγουν τη στάση ενός ή περισσότερων ομιλητών σχετικά με κάποιο ζήτημα, ακόμα και όταν δεν δηλώνεται ρητά ή δεν είναι προφανής.

Παραγωγή Προφορικού Λόγου και Προφορική Διάδραση

32. Να αναλύουν σύνθετα ζητήματα χρησιμοποιώντας μεγάλο εύρος λεξιλογίου και επεξεργασμένες γραμματικές δομές και προτασιακά σχήματα.
33. Να διατυπώνουν με σαφήνεια μια άποψη παραθέτοντας παραδείγματα για να τη στηρίξουν ή να την επεξηγήσουν.
34. Να δίνουν σαφείς και λεπτομερείς οδηγίες ενεργειών αναδιατυπώνοντας τις φράσεις τους, όταν δεν είναι απολύτως κατανοητές στο συνομιλητή τους.
35. Να συνεισφέρουν σε μια συζήτηση αποτελεσματικά, διατυπώνοντας με ακρίβεια τις απόψεις τους, σχολιάζοντας τις απόψεις των συνομιλητών, παρέχοντας ή ζητώντας διευκρινήσεις και ανακεφαλαιώνοντας, όπου είναι απαραίτητο.
36. Να διατυπώνουν τις ιδέες ή σκέψεις τους με σαφήνεια και χωρίς περιφραστικές διατυπώσεις.

Προφορική Διαμεσολάβηση

37. Να χρησιμοποιούν πληροφορίες από ένα ελληνικό κείμενο για να παράγουν ένα άλλο στην ξένη γλώσσα που θα ενσωματώνει όμως επαρκώς και δικές τους πρόσθετες πληροφορίες.
38. Να συνάγουν τη γενική στάση/θέση/γνώμη ενός ελληνόγλωσσο ομιλητή και να την εξηγούν στην ξένη γλώσσα παραθέτοντας παραδείγματα ή συγκεκριμένα στοιχεία από όσα άκουσαν ή διάβασαν.

-
39. Να συγκεντρώνουν υλικό από διαφορετικές ελληνόγλωσσες πηγές, επιλέγοντας τα μηνύματα που υπηρετούν τον επικοινωνιακό τους στόχο και να αναπτύσσουν διάλογο με συνομιλητή για να επιτύχουν συγκεκριμένο επικοινωνιακό στόχο στην ξένη γλώσσα.
 40. Να διατυπώνουν με διαφορετικά λόγια προφορικό ή γραπτό μήνυμα ή μηνύματα στα Ελληνικά χρησιμοποιώντας σχετικά σύνθετες γραμματικές δομές και πλούσιο λεξιλόγιο.

ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΥΛΗ ΚΑΙ ΔΙΔΑΚΤΙΚΑ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΑ

Με αφορμή την εκπόνηση του ΕΠΣ-ΞΓ έγινε μια πρώτη αλλά αρκετά συστηματική προσπάθεια να καταγραφεί και να οργανωθεί η ύλη που προβλέπεται να διδαχθεί για κάθε γλώσσα ανά επίπεδο γλωσσομάθειας, δηλ. τα λειτουργικά και δομικά στοιχεία που αναμένεται να γνωρίζει ο μαθητής σε κάθε επίπεδο. Παράλληλα, έγινε και μια φιλότιμη προσπάθεια να συστηματοποιηθεί σε επίπεδα γλωσσομάθειας η ύλη των ξενόγλωσσων σχολικών εγχειριδίων –κυρίως των κρατικών εκδόσεων που αυτή τη στιγμή χρησιμοποιούνται για καθεμιά από τις ξένες γλώσσες. Στόχος της ενέργειας αυτής είναι η διάρθρωση της ύλης των εγχειριδίων σύμφωνα με τις ανά επίπεδο γλωσσικές ενέργειες, ώστε να διασφαλιστεί η ομαλή μετάβαση από τα υπάρχοντα Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών στο ΕΠΣ-ΞΓ. Η πρακτικής φύσεως αυτή ενέργεια είχε και έναν άλλο, στόχο –τη στάθμιση της ύλης των σχολικών εγχειριδίων, η οποία θα είναι ιδιαίτερα χρήσιμη για την αξιολόγησή τους.

Οι δυο προαναφερόμενες προσπάθειες αποτελούν μέρος ενός ιδιαίτερα σημαντικού και πολύπλοκου εγχειρήματος, η βασική συνιστώσα του οποίου σχετίζεται με την κοινή, ενοποιητική περιγραφή της προσδοκώμενης παραγωγής σε κάθε επίπεδο –δηλ. «τί» πρέπει να μπορεί να κάνει ο χρήστης και «πόσο καλά»– για να θεωρηθεί πως έχει κατακτήσει την επικοινωνιακή επάρκεια Χ επιπέδου. Η λογική αυτή εισάγεται για πρώτη φορά στην σχολική εκπαίδευση από το ΕΠΣ-ΞΓ, σε συμφωνία με τις αρχές του ΚΕΠΑ.

Οι σαφείς περιγραφικοί δείκτες για κάθε επίπεδο γλωσσομάθειας, κοινοί για όλες τις γλώσσες που παρέχει το ΕΠΣ-ΞΓ, αποτελούν τη βάση για την εκμάθηση της ξένης γλώσσας αλλά και για την πιστοποίηση της γνώσης της. Αυτός είναι εξάλλου ο λόγος για τον οποίο καθίσταται επιτακτική η ανάγκη να συνδεθούν και με την ύλη του γλωσσικού μαθήματος, όπως αυτή αποτυπώνεται στα σχολικά εγχειρίδια για κάθε γλώσσα ξεχωριστά. Εγχειρίδια που, σημειωτέον, στηρίζονται σε διαφορετικές γλωσσοδιδασκτικές προσεγγίσεις και δεν συμμορφώνονται συνήθως με τη λογική της γλωσσικής εκπαίδευσης βάσει επιπέδων γλωσσομάθειας. Αν σε αυτές τις διαφοροποιήσεις προστεθούν και ειδικά προβλήματα συστηματικότητας των διαφόρων εγχειριδίων που δεν αποτελούν τμήματα μιας μελετημένης ενιαίας σειράς βιβλίων, έχουμε μια εικόνα της ασυνέχειας με την οποία η ύλη της ξένης γλώσσας καλύπτεται αυτή τη στιγμή στη σχολική πράξη.

Αυτήν ακριβώς την ασυνέχεια επιδιώκει να «διορθώσει» η ενοποίηση της ύλης της ξένης γλώσσας ανά επίπεδο, μέσω μιας δράσης η οποία αποτελεί ένα από τα κεντρικά ζητήματα που θέτει το ΕΠΣ-ΞΓ –ζήτημα που θα αποτελέσει πεδίο συζήτησης και ανατροφοδότησης και σε όλη τη διάρκεια της πιλοτικής εφαρμογής του ΕΠΣ-ΞΓ. Η αρχική μορφή της ενοποιημένης ύλης παρουσιάζεται στους πίνακες αναφοράς για τα έξι επίπεδα, με τίτλο «Γλωσσικά μέσα: λειτουργικά & δομικά στοιχεία ανά επίπεδο γλωσσομάθειας» (βλ. Παράρτημα 1) και «Οργανόγραμμα ύλης των σχολικών εγχειριδίων των ξένων γλωσσών» (βλ. Παράρτημα 2).

Ειδικότερα, με σκοπό την οργάνωση της ύλης, αλλά και επειδή είναι σκόπιμο να αξιοποιηθούν εμπειρικά δεδομένα (δηλ. γλωσσικά δεδομένα που έχουν παραχθεί από ομιλητές σε ορισμένες συνθήκες επικοινωνίας), στο πλαίσιο παράλληλου έργου που έχει σημαντική συνέργεια με το ΕΠΣ-ΞΓ, αναπτύσσεται μια πληροφοριακή

εφαρμογή και συγκεκριμένα μια πολυπαραμετρική βάση δεδομένων, η οποία περιλαμβάνει:

- Αποτύπωση της ύλης των σχολικών βιβλίων κατά
 - σχολική τάξη
 - επίπεδο γλωσσομάθειας, με μια τεχνική αντιστοίχιση
 - είδος επικοινωνιακής δραστηριότητας (δηλ. κατανόηση και παραγωγή γραπτού λόγου, κατανόηση και παραγωγή προφορικού λόγου)
 - θεματικό πεδίο
 - επικοινωνιακό στόχο
 - λεξιλόγιο
 - γραμματική
 - κειμενικό τύπο
- Αποτύπωση της προβλεπόμενης ύλης κατά
 - επίπεδο γλωσσομάθειας
 - είδος επικοινωνιακής δραστηριότητας (δηλ. κατανόηση και παραγωγή γραπτού λόγου, κατανόηση και παραγωγή προφορικού λόγου)
 - επικοινωνιακό στόχο
 - λεξιλόγιο
 - γραμματική
 - κειμενικό τύπο.
- Αποτύπωση εμπειρικών δεδομένων για καθεμιά από τις παραπάνω παραμέτρους βάσει γραπτών κειμένων Ελλήνων χρηστών της ξένης γλώσσας που αποτελούν το σώμα κειμένων του ΚΠΓ.

Αυτή η βάση δεδομένων αποτελεί το μέσο με το οποίο καταγράφονται με σαφήνεια και συστηματικότητα οι συνδέσεις μεταξύ μαθησιακών ενοτήτων σχολικών εγχειριδίων και διάρθρωσης της ύλης ανά επίπεδο γλωσσομάθειας, αλλά και το μέσο με το οποίο η ενοποιημένη ύλη θα εμπλουτίζεται βάσει γλωσσικών χαρακτηριστικών του «προφίλ» του Έλληνα χρήστη της ξένης γλώσσας για κάθε επίπεδο, όπως αυτό αποτυπώνεται στα σώματα κειμένων του ΚΠΓ.

Στην παρούσα φάση, περιλαμβάνεται στο ΕΠΣ-ΞΓ το λεπτομερές οργανόγραμμα της ύλης των εγχειριδίων των ξένων γλωσσών (Αγγλικής, Γαλλικής, Γερμανικής, Ιταλικής και Ισπανικής) και η ενοποιημένη ύλη για τα επίπεδα Α1-Γ1. Η ύλη των ανώτερων επιπέδων (Β2-Γ1) κατά κανόνα επαναλαμβάνει τα βασικά στοιχεία και συμπληρώνει την ύλη των χαμηλότερων επιπέδων (Α1-Β2). Σημειώνεται ότι η καταγραφή των γραμματικών μέσων που διδάσκονται ανά επίπεδο είναι –σκόπιμα– γενική στην παρούσα φάση. Οι περιγραφές των επιπέδων ως προς την ύλη της γραμματικής περιλαμβάνουν μόνο τα βασικά φαινόμενα, χωρίς λεπτομερείς αναφορές στις ιδιαιτερότητες καθεμιάς από τις γλώσσες του Σχολικού Προγράμματος Σπουδών. Τα ειδικά γραμματικά μέσα κάθε γλώσσας θα προσδιοριστούν με λεπτομέρεια σε παράρτημα που θα δημοσιευτεί στην τελική έκδοση του ΕΠΣ-ΞΓ.

Σημειώνεται επίσης ότι τόσο οι επικοινωνιακοί στόχοι όσο και τα λεξιλογικά μέσα καταγράφονται ως εννοιολογικές κατηγορίες και δίνονται στα Ελληνικά. Όμως, και αυτά πρόκειται να εξειδικευθούν για κάθε γλώσσα στο τελικό στάδιο του προγράμματος.